

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 1
Jan
1949.
Pris 65 öre

Bomullslastning — se artikeln
"I Bomullens Land"

STOCKHOLM
med omgivningar

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm

Tel. 23 09 85

BODEN

BRÖDERNA HEDMAN
(BODENS AUTOSERVICE)

Brännagatan 23. Tel. 25 25
Snabbt och välgjort arbete till kundernas belägenhet.

INGV. FORSBERG
SMIDES- & MEK. VERKSTAD

Strandplan 5 Tel. 1072

— REKOMMENDERAS —

N. F. HEDVALL & Co.

BODEN — Tel. 22 12

Specialtillverkning:

Skidkängor och Norrlandspjäxor,
filtskidkängan "General".

MARTIN HEDMANS
BAGERI, KONDITORI och KAFÉ
Kungsgatan — BODEN — Telefon 2280

Rekommenderas

Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

I 19:ns DAMFRISERING

(Inneh. Inga-Mari Hemling)

Rekommenderas

Tel. 1769 BODEN Tel. 1769

Britta Nilssons
FINBAGERI & CAFÉ
Kungsgatan 10, BODEN. Telefon 2598
Rymliga och trevliga lokaler

Beställn. emottagas

Begravningar arrangeras

BODEN

TANDLÄKARE WÄNNSTRÖM

Drottninggatan 4 - Telefon 1019

BODEN

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & C:o, Hednoret

Telefon Boden 650 16

BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN

Ahnviks Pappersindustri

Fabriken Svea, Bockasjöгатan

Tillverkning av: Brevblock, Papeterier,
Telefonblock m. m.

Lager av: Omslagspapper, papperspåsar,
skrivpapper, bindgarn m. m.

Telefoner 164 10 - 135 44 - 122 39

BORÅS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— BORÅS —

Borås

Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

AB. Corsettindustri

— BORÅS —

NAMNANROP:

A. B. C.-KORSETT

E.W. JUST

FÄRGERI — BLEKERI

MERCERISATION

Filmtryckeri

BORÅS

Tel. växel 174 65

BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN

SYFABRIKEN VALKYRIAN
SKJORTFABRIK

Tel. 111 21

BORÅS

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gardiner och Draperivaror i såväl bomull som konstsilke

Aktiebolaget

Ludvig Anderson

KASTHALLS MATTFABRIK

KINNA

AB BREDIN & C:O — KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

Kinna Väveri

Bröderna Nilsson

Häggåstrands Väveri

Aktiebolag

KINNAHULT

Hjelms Bil AB.

BETALD ANNONSPATS

Kontrollmärke,
lagligen skyddat

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Kocksgatan 15, Stockholm

Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Prenumerationspris: Helår 7:—, halvår 4:—

JANUARI 1949

Utkommer en
gång i månaden
12:e årgången

Ansvarig utgivare:
EINAR HILLER

Ägare:

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Redaktör:
SIXTEN HAMMARBERG

Produktiv socialvård

Hur länge kan vi fortsätta att rulla miljoner till en alltmera expanderande socialvård? Ha vi inte gått för långt i vår välfärdsmentalitet och utvidgat vårdbegreppet till alltför skiftande situationer och lägen? Har inte socialreformernas mångfald trasslat in sig i sin egen förträfflighets snårskog, där såväl de vårdbehövande som de sociala myndigheterna få allt svårare att finna sig tillrätta? Dessa kritiska funderingar skulle måhända kunna tjäna som utgångspunkt för en kritisk analys av det nutida välfärdssamhället. En dylik kritik skulle säkerligen möta visst motstånd, och de kritiska anmärkningarna skulle kanske ganska snart tvinga den kritiklystne in i ett ohållbart läge. Man skulle exempelvis mot de gjorda frågeställningarna kunna ställa nya sådana — som kanske voro minst lika svåra att besvara. Detta kunde ske genom att uppmana den kritiske frågeställaren att närmare specificera kritiken genom att påvisa *vilka* reformer, som icke borde ha genomförts, *hur* man lämpligen borde förenkla hela socialvården och på *vilka andra vägar* man kan upp-rätthålla den sociala välfärden utan att utreda, lagstifta och tillsätta tjänstemän och kuratorer i likhet med vad som nu sker och kommer att ske.

Låt oss för en stund lämna de teoretiska spekulationerna och se hur det exempelvis ser ut i det hus, där vi själva bor. Så vitt vi kan finna behöver Andersson på nedre botten både sin pension och det särskilda bostadstillägg som tilldelats honom. Samma förhållande gäller familjen Persson med tre minderåriga barn och såväl mödrahjälp som särskild bostadsrabatt. När vi ibland möter Perssons och andras ungar på gården ser vi faktiskt att de behöver sin fria skolmåltid, därför att de blivit litet magra och hålögda den här årstiden, om det nu beror på solfattigdom eller alltför intensivt

plugg. Och man stärks kanske ytterligare i denna uppfattning, när man ibland möter mammorna själva i trapporna, släpande på tunga korgar, på väg hem till hushållsbestyren. Man vet att samhället åtminstone gjort något för att lätta deras bekymmer. Så här kan man faktiskt hålla på och gå igenom hela registret av sociala åtgärder, ålderspension, änkepension, sjukbidrag, allmänna barnbidrag, mödrahjälp, bostadsrabatter, arbetslöshetsförsäkring, fria skolmåltider, avgiftsfria semesterresor för barn och husmödrar o. s. v. Samhället går liksom omkring, gläntar på dörrarna, ser att något brister än här och än där, och räcker en stödjande hand allt efter skiftande behov och förhållanden. Ibland kanske samhället inte har ett så glatt ärende. Det kan gälla ingripande mot en alkoholist som är störande, kanske mycket farlig för sin omgivning. Det kan gälla en pojke eller en flicka som kommit på villovägar, problem som varken föräldrarna eller barnen kommit tillrätta med — Samhället ingriper, varnar, omhändertager. Samhället utdelar inte bara gåvor utan prövar också och reglerar, ibland tar samhället *helt* hand om människorna — under vissa förutsättningar till och med mot deras egen vilja. Detta är en något enkel snabbskiss över vad som rör sig inom det verksamhetsområde, som fått den något oklara beteckningen socialvård.

När man står inför ett årsskifte är det alltid vanligt att summera ihop intrycken av det gångna året, och samtidigt vill man gärna ange önskemålen för det kommande året. Om man nu börjar med klara kalla sifferkalkyler så visade statsverkspropositionen för år 1948, femte huvudtiteln (Socialdepartementet), en summa av drygt över miljarden kronor för sociala utgifter. Bakom dessa siffror ligger hjälpformernas expansion

och socialvårdens växande betydelse i samhällslivet. Men man bör ju alltid se siffror i relation till andra siffror . . . Om vi inte offrade så och så många miljoner till sjukvård och andra hjälpåtgärder för att förbättra den fysiska och psykiska hälsan och lindra nöd, så kanske vi ändå skulle vara många flera miljoner fattigare. Vi kan tänka oss ett samhälle med ett minimum av sociala åtgärder, d. v. s. att "endast göra vad som är högst nödvändigt" och låta folk sköta sig själva litet mera än vad som nu är fallet. Detta betraktelsesätt måste bygga på en högst subjektiv värdering, då det är mycket svårt att avgöra vad som är nödvändigt, när det gäller socialvård. Motsatsen skulle vara ett samhälle, där all sorts nöd skulle vara avskaffad genom djupgående sociala åtgärder. Den sista ståndpunkten ligger väl närmast till hands för socialpolitikens allra extremaste anhängare i betydelse av slutmålet för alla sociala strävanden. Den tredje linjen, som skulle ligga någonstans mitt emellan de föregående extrema ståndpunkterna, skulle klart fastslå att behovet av sociala ingripanden helt enkelt är en följd av hela samhällsutvecklingen, och att man inte kan låsa fast sig vid någon viss gräns vare sig när det gäller ett minimum av hjälpåtgärder eller ett samhälle med en hundra procentigt genomförd socialpolitik. Allt tyder på ett ökat behov av olika åtgärder och vårdformer. Hur många skyddsanordningar av olika slag vi bygger upp omkring människorna så blir det i alla fall inte fullt tillräckligt. Man kan i detta sammanhang bl. a. peka på den ökade mekaniseringen, hetsen och rytmen i hela samhällslivet som sliter hårt på människomaterialet. Härtill kommer befolkningspyramiden och de växande äldre åldersgrupperna och de konsekvenser detta förhållande kommer att medföra.

Det är tydligt att vi inte — trots alla kära önskedrömmar — kan skapa ett samhälle fritt från nöd och sjukdomar och olyckor av alla slag. Men vad som är det viktiga är, att man flyttar ut gränspålarna för vad man hittills har ansett vara socialvård. Socialvården slutar inte med att en patient stänger sjukhusdörren bakom sig efter lyckligt avslutad behandling eller när socialvårdsbyrån lämnat ett understöd, prydligt bokfört och ordentligt prövat. En produktiv socialvård kräver medverkan från hela samhället — inte bara vad vi i dagligt tal kalla "de sociala myndigheterna". Det gäller hela linjen från sjukhuset till arbetsplatsen. Det gäller arbetsgivaren som inte alltför behårt biter sig fast vid att det rör sig om en f. d. patient utan ger honom en chans att visa sin förmåga. Det gäller arbetskamraterna som söker underlätta den nykomnes arbete och försöker sätta sig in i hans situation. Det gäller inte minst den handicapade själv och hans egen vilja att söka göra det bästa av svårigheterna. Det är en social-

vård där alla känner sig delaktiga och ansvariga.

När detta skrivs har en stramare politik signalerats, och det är tydligt, att de sociala utgifterna för kommande år måste skäras ned på grund av valutasvårigheter och hela vår ekonomiska försörjning. Detta är så mycket mera beklagligt därför att den statliga kommitté som handlagt ett av socialvårdens svåraste problem — de partiellt arbetslösa — just vid årsskiftet står inför avslutning av sitt uppdrag. De förslag till arbetsvård, omskolning och sysselsättning m. m., vilka redan framlagts och kommer att framläggas, löper en viss risk att stanna kvar på papperet i nuvarande tidsläge. Vi ha under senaste tiden fått många bevis för att socialvården håller på att bryta sig ut ur de gamla understödsformerna och hittat en ny melodi. Landsting och kommuner ha på många håll visat en glädjande aktivitet att som komplement till de övriga åtgärderna foga en *arbetslinje* — en konsekvent genomförd socialvård som leder till arbete och försörjning för sjuka och handicapade.

Om man slutligen skulle formulera en nyårsönskan skulle denna bli, att statsmakterna måtte i största möjliga utsträckning upptaga de förslag, som framlagts av Kommittén för Partiellt Arbetslösa. Ett konsekvent genomfört arbetsvårdsprogram är nämligen den förnämsta garantin för att socialvården blir effektiv. Det är ett gemensamt intresse för alla att socialvårdens miljoner inte rinner bort på samma sätt som vattnet i våra vattenfall, innan vi lärde oss att utnyttja deras styrka. Kan man skapa enighet omkring ett sådant socialvårdsprogram, som här i korthet berörts, behöver det inte bli så många frågeställningar var de och de miljonerna tagit vägen. Socialvården kan onekligen bli en av våra mest produktionsfrämjande faktorer i samhällslivet.

Sixten Hammarberg.

BRÖDERNA OLSSONS BILVERKSTAD

MOKORSET

Tel. Myssje 46, anknytn. bostaden

Fullständig bilservice

Texaco bensin och oljor

Stöd åt den medicinska tuberkulosforskningen — billigare läkemedel?

Riksförbundet hos regeringen

Statsrådet E. Mossberg mottog lördagen den 18 dec. föregående år en delegation från De Lungsjukas Riksförbund med förslag om stöd åt den medicinska tuberkulosforskningen samt prisreglering på nya läkemedel mot tuberkulos.

Förbundssekreterare Sixten Hammarberg framhöll inledningsvis, att frågan om ett effektivare stöd åt tuberkulosforskningen blivit aktuell genom kemoterapins utveckling och den ökade användningen av nya läkemedel mot tuberkulos. Delegationens ledamöter professor Anders Kristenson och överläkare Håkan Larsén redogjorde för arbetet inom den medicinska forskningen och praktiska resultat av nya läkemedel i tuberkulossjukvården. Värdet av att sjukhusen och sjukvården ha tillgång till alla möjligheter för behandling utan avseende till lokala förhållanden och ekonomiska hinder, framhölls särskilt.

Statsrådet Mossberg framhöll själv betydelsen av att alla åtgärder kunna sättas in i sjukvården så tidigt som möjligt och på så sätt förebygga sjukdomens skadeverkningar för den enskilde och samhället. Statsrådet lovade även att snarast söka få till stånd en reducering av priserna för nya läkemedel samt ett fastare samarbete för fortsatta framsteg inom tuberkulosforskningen.

Fr. v. professor Anders Kristenson, förbundssekreterare Sixten Hammarberg, statsrådet E. Mossberg, överläkare Håkan Larsén och kurator Alex. Andersson vid sammanträdet i Kanslihuset.

Litteratur

BOKANMÄLAN

Erik Hedvall: Föreläsningar i tuberkulos. 163 sid., 21 fig., A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm 1948. Pris 10:— kr.

Inom svensk medicinsk litteratur har behovet av en bok, där man kunnat studera den tuberkulösa sjukdomen och dess olika yttringar i organismen, länge varit påkallat. Det är därför med glädje och tacksamhet vi kunna notera, att det nu utkommit en utförlig bok i tuberkuloslära, skriven av professor E. Hedvall, som är en av landets främsta fackmän på området.

Professor Erik Hedvall.

Tuberkulosläran omspänner ju ett mycket stort område. Däri ingå sålunda bakteriologi, patologi, medicinsk och kirurgisk tuberkulos m. m. Författaren har på ett utomordentligt skickligt och intresseväckande sätt lyckats med uppgiften att få med allt det väsentliga man bör veta inom dessa skilda områden, samtidigt som han ger en adekvat skildring av den nuvarande uppfattningen i fråga om aktuella tuberkulosproblem.

Med ledning av innehållsförteckningen, som är uppställd med all önskvärd tydlighet, kunna vi med lätthet orientera oss i boken. I sin omfattande historik ger författaren en levande skildring av tuberkulosens förhärjande verkningar samt om skilda uppfattningar om dess natur under olika tidsepoker. Det framgår, att den tuberkulösa sjukdomen visserligen förefunnits sedan urminnes tider, men att man först genom Villemins epokgörande arbete år 1865 och Robert Kochs upptäckt av tuberkelbacillen år 1882 kom till klarhet om, att sjukdomen var av rent smittsam natur.

I de följande kapitlen ges en ingående beskrivning av tuberkelbacillen jämte metoderna för dess påvisande. Vi få en inblick i tuberkulindiagnostiken och dess betydelse, en redogörelse för olika former av tuberkulin samt för det teoretiska underlaget för dess verkan. Allergi och immunitet är enligt författaren ännu ett olöst problem. I fråga om dödligheten framgår, trots att siffrorna ännu äro skrämmande, att en tydlig tillbakagång föreligger, och författaren lämnar en förklaring till den större resistensen mot sjukdomen hos nutida generationer. Klart och översiktligt beskrivas de olika smittovägarna, de olika formerna av tuberkulös vävnad samt hur tuberkulosen utvecklas i den mänskliga organismen.

På Söderby sjukhus

hade den 6 dec. ordnats ett upplysningsprogram i tuberkulosfrågor med två föreläsningar. Doktor John Lundquist i Sv. Nationalföreningen mot Tuberkulos föreläste om tuberkulosbekämpandets utveckling i Sverige samt gav slutligen en översikt över olika behandlingsmetoder och nya läkemedel mot tuberkulos. Framställningen beledsagades av ljusbilder i färg som bl. a. visade tuberkulosfrekvensens storlek och sjukdomens tillbakagång i olika delar av landet.

Den andra föreläsningen hölls av redaktör Sixten Hammarberg, som med utgångspunkt från ämnet "Produktiv socialvård" gav en del synpunkter på vårdbegreppet och vårdformernas utveckling. Arbetsvärden har blivit ett nytt och mycket viktigt komplement till övriga sociala åtgärder.

Stora samlingssalen på Söderby var välbesatt av åhörare, och värdskapet oet taktipinnen å sjukhusets vägnar fördes med gemyt och värme av doktor Gösta Birath, husmodern syster Hanna och patientföreningen i samverkan.

Doktor John Lundquist vid sitt arbetsbord i Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos lokaler.

Det utförligaste kapitlet i boken behandlar tuberkulosens klinik. Först beskrives de primära formerna av tuberkulos, d. v. s. knölros, primäraffekt och hiluskörteltuberkulos. Därefter följer en redogörelse för olika former av milliartuberkulos samt en noggrann beskrivning av de olika typer av tuberkulös lung-säcksinflammation och dess behandling, varefter författaren övergår till det område, på vilket han lagt huvudvikten, nämligen lungtuberkulosen. Här får man en utomordentligt klar bild av lungtuberkulosens olika former, dess komplikationer och diagnostik. Vidare redogöres för olika behandlingsformer, såväl

(Forts. å sid. 13.)

Socialvårdskonferenser och upplysningsverksamhet i ett intensivt skede vid årsslutet 1948

Tbc-frågor och de partiellt arbetsföras problem stå nu i brännpunkten inom socialvården. — Hälsingborg, Karlshamn, Karlstad, Ljungby och Östersund stora konferensstäder

Sista kvartalet på det gamla året präglades av en intensiv upplysnings- och möteperiod. De tuberkulösa och partiellt arbetsföras problem tycks nu stå i förgrunden inom hela det socialvårdande arbetet. Om man över lag naturligtvis inte kan tala om "massmöten", så har dock tillslutningen till dessa sammankomster varit mycket god och framförallt representativ. De stora konferensstäderna heta: Karlstad, Hälsingborg, Karlshamn, Ljungby och Östersund.

På tre platser, i Ljungby, Östersund och Karlshamn hade landshövdingarna, Torvald Bergqwist, Torsten Lövgren och Ber-

Överläkare Bo Carstensen, Östersund.

Riksombudsman Carl Mohlin.

til Fallenius, inom respektive Kronobergs- Jämtlands- och Blekinge län mött upp tillsammans med hela skalan av myndigheter och berörda intresseparter.

Vanligen är det De Lungsjukas Riksförbund och dess lokalföreningar som stå för arrangemangen vid dessa konferenser. Vid den nu relaterade perioden har emellertid de partiellt arbetsföras lokalorganisationer samarbetat med förberedelserna för konferenserna i Karlshamn och Karlstad. Mest anlitade talare ha varit riksombudsman Carl Mohlin från De Lungsjukas Riksförbund och byråinspektör Roland Ericsson från statens arbetsmarknadsstyrelse. Bland den medicinska sakkunskapens förespråkare inom respektive län kan bl. a. nämnas överläkarna Bo Carstensen, Östersund, och Håkan Larsén, sanatoriet Lugnet samt doktor Carl Ryde Furs sanatorium. Förutom riksombuds-

man Mohlin har förbundet varit representerat av ordföranden, riksdagsman Sigfrid Jonsson, vid konferensen i Östersund och styrelseledamoten Kurt Kristiansson vid konferensen i Hälsingborg. I Karlstad medverkade herr Karl Eriksson som representant för Karlstads konvalescentförening för lungsjuka.

Det är inte möjligt att i dessa pappersbristens tider göra utförliga kommenta-

Överläkare Håkan Larsén, sanatoriet Lugnet.

rer till alla de intressanta problem, som dragits upp genom dessa konferenser. Vi ha emellertid haft tillfälle att genom de olika ortstidningarna taga del av utförliga referat i ord och bild — referat och kommentarer som visa ett stigande intresse för de frågor, som här i korthet berörts. Om man skulle försöka ge en sammanfattning i korta drag och dra ut några huvudpunkter skulle det i korthet bli följande. På de flesta håll ute i landet tycks de ansvariga myndigheterna alltmera ha fått upp ögonen för att de *arbetsvårdande* åtgärderna är ett mycket viktigt komplement till sjukvård och andra hjälpåtgärder. Det är inte tillräckligt att ge en lång

Förbundsstyrelseledamoten Kurt Kristiansson.

sjukhusbehandling och ett tidsbegränsat socialvårdsunderstöd för livsuppehållet. Åtgärderna måste tränga djupare än så. Man måste se till att den av sjukdom och andra orsaker handicapade verkligen kommer ut i arbetslivet på ett förnuftigt sätt. I detta sammanhang har behovet av *arbetsträningsinstitut* gjort sig starkt påmint. Dessa institut äro en sorts genomgångscentraler där arbetsförmågan prövas och anlagen för lämplig sysselsättning utrönas. En sådan arbetsträning och arbetsprövning är ett mycket viktigt led i arbetet att skaffa lämplig sysselsättning åt partiellt arbetsföra. Önskemålet om arbetsträningsinstitut har framträtt på

många håll i landet, och även om dessa inte äro det allena saliggörande visar det i alla fall en utveckling i rätt riktning. I övrigt kommer säkert "debatthugg" och allt som rörts upp av rubriker i tidningarna och på mötesplatserna att gro och spira vidare även om en del av nyheterna kanske verka verklighetsfrämmande och svåra att genomföra i praktiken. Slutsumman av konferensåret 1948 blir: En god och värdig avslutning och en sådd för mera förnuftig planering av det sociala arbetet.

Upplysningsmöten och turnéer.

Förutom de stora länskonferenserna har en del turnéer och seriemöten pågått, vilka sträcker sig intill årsskiftet. En sådan turné — ett led i upplysningsarbetet omkring tuberkulosen — har ägt rum i Kopparbergs län med möten på ett tjugotal platser. Talare ha varit riksombudsman Carl Mohlin och arbetsberedningsassisten-

ten vid länsarbetsnämnden i Falun, Magnus Ohlsson. Turnén var planerad i samråd mellan de lungsjukas konvalescentförening i länet och länsarbetsnämnden. Dessa seriemötesprogram upptogs senare av Norrbottens lungsjukas centralförening med en längre mötesturné i Norrbottens bygder. Även här medverkade riksombudsman Mohlin jämte styrelseledamoten Kurt Kristiansson som representanter för riksförbundet. Under senare delen av turnén besökte Kristiansson även Västerbotten.

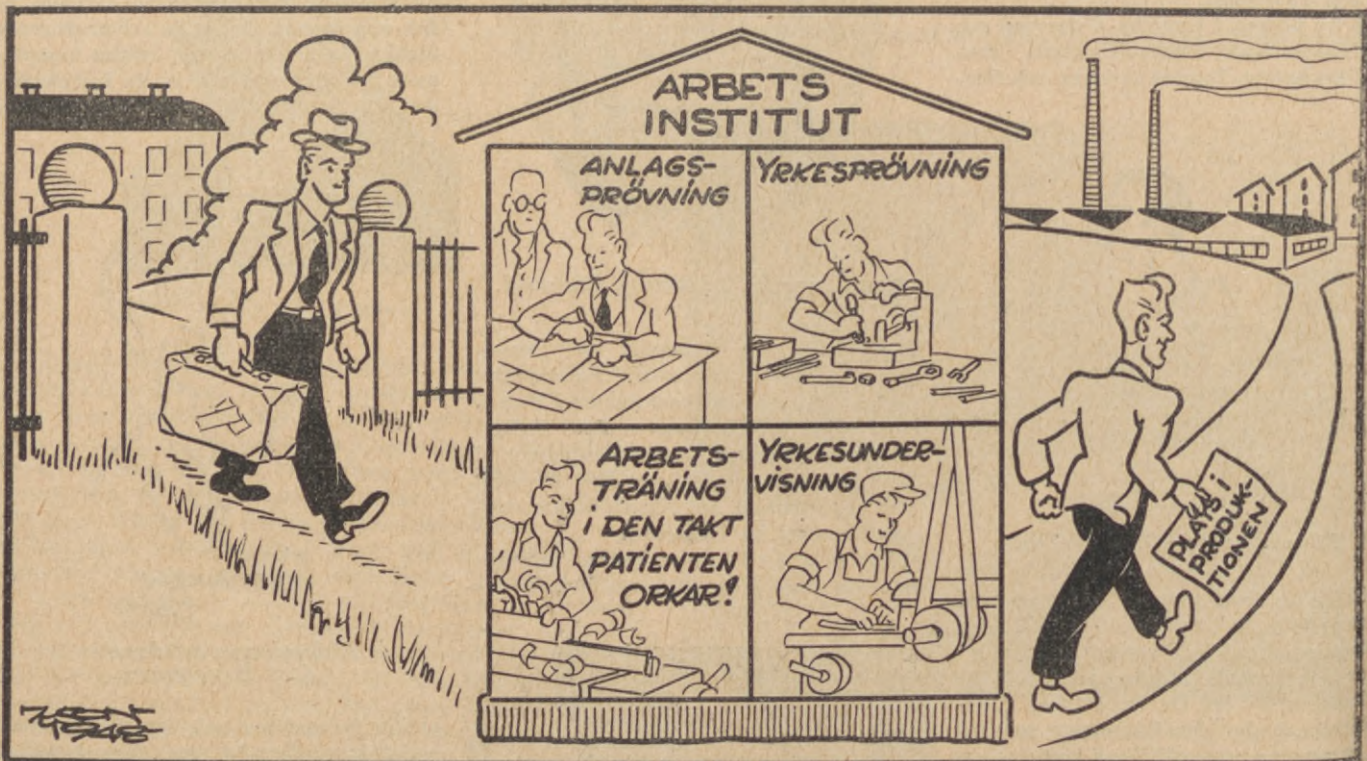
Bland separata möten kan nämnas, att herr Gunnar Pettersson i Simrishamn på uppdrag av förbundets lokalförening i Kristianstads län hållit en informationsföreläsning på Broby sanatorium om den sociala hjälpverksamheten.

Just i pressläggningsögonblicket har en mötesturné startat på Gotland med början i Visby. Söm förbundets talare under gotlandsturnén fungerar styrelseledamoten Kurt Kristiansson och i anslutning till fö-

redragen i tuberkulosfrågor är även filmförevisning anordnad.

*

Dessa korta glimtar berör endast en viss del av den verksamhet, som pågår inom och utom sjukhusen, men det nämnda kan dock med all rätt kallas en god slutvinjett för det år som gått. Det må även vara på sin plats att här ge ett särskilt erkännande åt de föreningsmedlemmar landet runt som genom tråget arbete med möten, konferenser och förhandlingar m. m. sökt skapa ökad förståelse omkring tuberkulosfrågorna. Många av De lungsjukas riksförbunds medlemmar ha sin egen sjukdomstid långt bakom sig, men stå oaktat detta kvar i vår föreningsrörelse och offrar tid och krafter för sina sjuka kamrater. Detta är ett gott bevis för den gemenskapskänsla de lungtuberkulösa besitter — men måste också betecknas som en tillgång för tuberkulosvården och hela landets socialvård.

VAD ÄR ETT ARBETSINSTITUT?

På många håll — inte minst vid socialvårdskonferenser och upplysningsmöten landet runt — har man frågat sig vad som avses med ett arbetsinstitut. En sådan anläggning är avsedd som en genomgångscentral, där arbetsförmågan tränas upp och anlag för ev. omskolning och utbildning uttränas. Det är säkerligen av stort värde att efter en långvarig sjukdom eller ett olycksfall få arbeta en tid under medicinsk kontroll i den takt patienten orkar.

Tecknaren vill här visa patienten, som kommer från sjukhuset, något pessimistisk inför framtidsutsikterna, men efter en övergångsperiod fortsätter han ut i produktionen, stärkt till fysisk och psykisk hälsa. För sanatoriepatienterna är säkerligen denna anordning av stor betydelse och kan förebygga många återfall i sjukdomen. Arbetsinstitut planeras nu på många olika platser i landet.

Hälsobostäder för lungsjuka i Norrköping

Märklig byggnadsverksamhet firar 25-årsjubileum vid årsskiftet

De Lungsjukas Förening i Norrköping är en gammal lokal-förening i ett ungt riksförbund. De Lungsjukas Riksförbund fyller nämligen 10 år 1949, men föreningen i Norrköping fyller 40 år! Och egentligen kan man till och med tala om ett tredubbelt jubileum för denna förening. Först och främst fyller alltså föreningen 40 år, och gå vi sedan till funktionärerna finner vi att föreningens kassör, Lisa Andersson, varit i föreningens tjänst i icke mindre än 30 år. Gå vi slutligen över till den verksamhet som utvecklats under dessa år hitta vi ett nytt jubileums-år. Vid årsskiftet blir det 25 år sedan det märkliga bostads-bygandet — hälsobostäder åt de lungtuberkulösa — tog sin början i Norrköping.

Status har dels genom lokaltidningarna i Norrköping, dels genom intervjuer med föreningens funktionärer fått en del data och uppgifter om de gångna årens arbete. Vi återge här i kort-het några glimtar och överlämna först ordet till föreningens ord-förande Harald Roos.

Kassören skänkte föreningen klubba och kassaskrin!

Först kan jag tala om att föreningens hela namn är "De Lung-sjukas Förening och Understödsfond u.p.a.", säger Harald Roos. Den 9 juni 1909 bildades föreningen vid ett av staden anordnat dagssanatorium. Bland pionjärerna kan främst näm-nas hamnarbetaren Karl Linder, föreningens förste ordföran-de, textilarbetare Hugo Malmkvist (han skänkte både klubba och kassaskrin till föreningen), kassör, samt Josef Asklund, sekreterare.

Verksamheten kom sakta igång, och tanken på att få till stånd ett lotteri för att understödja nödlidande medlemmar tog så småningom fastare former. En anhållan om att anordna ett lotteri vidarebefordrades till länsstyrelsen med en tuberkulos-läkares tillstyrkan. Lotteriet beviljades mot villkor att hälso-vårdsnämnden fick utse ett förvaltningsråd, som övervakade fördelningen av lotteriets vinstmedel. Detta råd står fortfarande kvar. Förvaltningsrådet består av tre ledamöter från hälso-vårdsnämnden med dispensärläkaren som självskrivna ordföran-de. Föreningens representanter i rådet är kassörskan, Lisa An-dersson och pappersbruksarbetaren Martin Söderholm.

År 1922 framlade dåvarande dispensärläkaren Karl Jäderholm förslag om att söka skaffa bostäder, som fyllde kraven på hy-gien, rymlighet och framförallt sol och luft. Av ett protokoll från rådets sammanträde den 6 juni 1923 framgår, att doktor Jäderholm framhållit, att det inte kunde bli tal om att hejda tuberkulosens utbredning, då många sjuka voro familjeförsör-jare med hustru och barn, vilka i många fall disponerade endast ett rum och kök. Roten till det onda syntes härleda sig ur trång-boddhet och därav följande konsekvenser. Doktor Jäderholm framlade också ritningar och kostnadsförslag, en kommitté till-sattes som förde frågan vidare. Ett amorteringslån på 24.000 kr. erhöles av staden, två tomter inköptes och två fastigheter upp-fördes med fyra lägenheter om två rum och kök i vardera huset. Fastigheterna voro färdiga för inflyttning år 1924. Resultaten av dessa försök ha varit enbart goda. Obehag från grannar eller något fall av smitta för omgivningen ha aldrig konstaterats. Nå-got liknande som omtalats beträffande viss smittorädsla för små-stugebebyggelse i Stockholms omgivning ha aldrig förekommit trots att våra bostäder äro uppförda på villaområden.

År 1946 beslutade föreningen att ånyo undersöka förutsätt-ningarna för att uppföra ett nytt bostadshus, då behovet därav visade sig vara mycket stort. En ny byggnadskommitté tillsattes med Roos som ordförande jämte förslagsställaren, Bertil Ny-kvist. Den nya fastigheten, som nu står färdig, har dragit en kostnad av 260.000 kr. Staden har ställt tomt till förfogande och statens byggnadslån har erhållits mot att staden iklätt sig nödig borgen. Byggnadsstiftelsen har fått namnet HYACINTEN, och i denna stiftelse har staden tre och föreningen två representan-ter. Roos och kassörskan, Lisa Andersson, är med i denna sty-relse. Fröken Andersson är även vice värd för den nya fastig-heten. Föreningens strävan är att fortsätta på den inslagna vägen, i den mån erforderligt stöd med tomter, borgen o.s.v. kan erhållas. I fortsättningen ämnar man gå in för mindre byggnader, då sådana ur många synpunkter är mest praktiska.

"HYACINTEN" — hälsobostad för tuberkulösa.

Vi äro här i tillfälle att återgiva några glimtar ur norrkö-pingspressen i samband med invigningen av De Lungsjukas För-eningens nya hus.

Harald Roos, ordförande i De Lungsjukas Förening i Norrköping.

Lisa Andersson — föreningens trotjänarinna under 30 år.

Föreningens ordförande hr Harald Roos visar omkring i fastigheten, som verkar vara mycket idealiskt ordnad. Bostadsutrymmet har fördelats på fyra 1-rummare, en lägenhet om 1 rum och kök, tre lägenheter om 2 rum och kök och sex om 3 rum och kök.

Det är kanske överflödigt omtala att lägenhetsinnehavarna samtliga är smittfria. Skulle det bli något återfall i sjukdomen omhändertaras den sjuke ögonblickligen av dispensären och i samband med detta omtalar hr Roos att sedan 1924 — då föreningen började bedriva sin fastighetsrörelse — har icke i något fall smitta överförts från en sjuk till frisk.

Principen vid lägenhetsurvalet har varit att den f. sjuke skall ha eget rum, och där har han både egen garderob och eget tvättställe just för att smittorisken skall reduceras till det minsta möjliga. Lägenheterna är rymliga och mycket ljusa med fri utsikt.

I källarvåningen har föreningen hobbylokaler och utrymmen, där man avser bedriva arbetsterapeutisk verksamhet.

Den nya fastigheten Hyacinten sköts av en styrelse på fem personer, där Norrköpings stad har tillsatt direktör Einar Nilsson som ordförande, fru Hertha Sundberg och fastighetsdirektör Carl Landqvist och De Lungsjukas förening två, hr Harald Roos och fröken Lisa Andersson.

I dag på eftermiddagen blir det en liten invigning av den nya fastigheten och till denna har inbjudits representanter för stadsfullmäktige och drätselkammare, förste stadsläkaren Allan Melander Sven Ljungberg m. fl.

Vice värd — och föreningens trotjänarinna i 30 år.

Fröken Lisa Andersson får många vackra erkännanden av sina föreningskamrater. Den 1 dec. 1948 var det 30 år sedan hon anställdes som skrivbiträde i föreningens tjänst, och när medlemsantalet ökade blev fröken Andersson kassörska, "och till den posten är hon som klippt och skuren", säger hennes vänner. Hon är medlem i byggnadsstiftelsen, vice värd för fastigheterna och fyller ett flertal andra funktioner inom föreningens omfattande rörelse.

Föreningskamraterna uttala ett samstämt tack för uppoffrande arbete under alla dessa år. I detta tack och erkännande vill även De Lungsjukas Riksförbund instämma och samtidigt önska föreningen i Norrköping fortsatt framgång och fortsatt förtroendefullt samarbete med stadens myndigheter i folkhälsans och tuberkulosvårdens intresse.

Stiftelsen HYACINTENS nya fastighet i Norrköping omfattar 14 lägenheter. Hyresgästerna uttagas genom dispensären. Huset rymmer även lokaler för arbetsterapi.

På en gammal rullgardin

På en gammal rullgardin
lyser sagans vita slott —
där juveler finns i skrin,
— sen Prinsessan blott!

Prinsen han står utanför,
drakblodsfärgat är hans svärd —
vita Liljan innanför
längtar till hans värld.

Gyllne kvällssol slår en bro
över vallgrav svart och djup —
svärd får ro vid hjärtetro
mellan tinnars stup.

Drömmen går från sal till sal
i den vita lyckans slott —
älvanatten håller bal
när du sover gott.

Genom gammal rullgardin
silar soligt morgonljus —
som juvel ur slott och skrin
lyser dagg i gräs och sus...

NILS THORÉN.

Gott Nytt År 1949 tillönskas av

STOCKHOLM:

A. B. C. Hotell, Götgatan 19
Aleman, Alice, Doktorinna, Odengatan 22
Andersson, Nils V., Hamngatan 36
Anzén, Georg, Läkare, Götgatan 15
Arfvedssons Konsthandel, Birger Jarlsgatan 7
Arleij, Folke, Järnaffär, Valhallavägen 75
Aromatic, Industri AB, Bryggvägen, Gröndal
Bellander, Gunnar, Läkare, Leksandsvägen 22, Nockeby
Berkel AB, Kungsgatan 72
Bjerlöv, Herbert, Läkare, Norr Mälarstrand 72
Björklund & Co., Rudolf, AB, Malmtorgsgatan 8
Blomkvist, John E., Tandläkare, Centralpalatset
Brenner, Sam, Järnaffär, S:t Eriksgatan 94
Bretz-Lydid, E., Tandläkare, Essinge Högväg 44, Stora Essingen
Brobeck, John, Tandläkare, Sturegatan 16
C. T. C., AB, Nybrokajen 7
Cederholm, Nils H., Skorstensfejarmästare, Skulptörvägen 15, Hammarbyhöjden
Cederlöf, Eric, AB, Humlegårdsgatan 12
Crafoord, Clarence, Docent, Sabbatsbergs Sjukhus
Damielsson, Signe, Läkare, Carl Larssons väg 15, S. Ångby
De Lungsjukas Riksförbund, Kocksgatan 15, Stockholm
Personalen å förbundsexpeditionen
Drougge, Adolf, Läkare, Liljeholmsvägen 8
Elema, AB, Kungsgatan 34
Ellena, Pälss- & Damkonfektion, Drottningholmsvägen 12
Engstrand, Gunnar, Grosshandlare, Nybrokajen 5
Eriksson, A. H., Kapten, Torsgatan 47
Erma, Kem. Tekn. Fabriken, Kammakaregatan 5
Essler, Bengt, Tandläkare, Karlavägen 52
Falk, Sven, Revisor, Regeringsgatan 44
Folke & Co., AB Carl, Nybrogatan 3
Forsberg, C., Firma, Hantverkaregatan 85
Franska Modsalongen, Drottninggatan 51
Frenckner, Paul, Läkare, Karlavägen 41
Gran, R., Läkare, Grevturegatan 18
Grenstedt, A. V., Stadsmäklare, Hornsgatan 26
Gustafson, A. C., AB, Kungsgatan 16—18
Holmgren, Gustaf, Karlbergsvägen 22
Håkansson, Einar, Läkare, Högbergsgatan 40
Johansson, Axel, Körsnär, Västerlånggatan 60
Johnson, Allan, Maskinaffären, Riddargatan 10
Jäderholm, K. Bruno, Läkare, Ersta Sjukhus
Kaféet, Barnhusgatan 6
Kinocentralen, AB, Drottninggatan 47
Lavass, M. G. & A. Rundkvist, Hornsgatan 144
Leffler, Janne, Läkare, Inedalsgatan 1
Leja-Magasinet, AB, Norrmalmstorg
Lind, Tore, Läkare, Hornsgatan 1
Lindström, Bo, Läkare, Hammarbybacken 43, Hammarby
Ljungqvist, Urфирman Aug., Beridarebangatan 23 A
Lundberg, H. C., Regeringsgatan 44
Lundin & Törnberg, Pälssvarufirma, Mästersamuelsgatan 12
Lövträbolaget i Stockholm AB, Norrtullsgatan 20
Munters Industri AB, Norr Mälarstrand 56
Möller & Co, AB, Åsögatan 142
Nilsson, Josef A., Målerifirma, Runebergsgatan 12
Nockeby Tvätt- & Strykinrättning, AB, Drottningholmsväg. 603
Nordstrand, H., Pälssvaruaffär, Storgatan 11
Nordström & Co, C., Fridhemsgatan 46
Olausson, Erik, Skomakeri, Norrtullsgatan 28
Otterby, Sigrid, Firma, S:t Eriksgatan 76
Otillys Konditori, Vargentinsgatan 7
Palmquist, A., AB, Humlegårdsgatan 13
Perfekt-Stil, AB, S:t Eriksgatan 23

Persson, AB S. P., Västerlånggatan 38
Pettersson, Sigfrid, AB, N. Stationsgatan 25
Pettersson & Mentzing, Möbelfirma, Gamla Brogatan 17
Päls-Nova, Pälssateljé, S. Laser, Jakobsbergsgatan 6
Rabe, Harald, Överläkare, Beckomberga Sjukhus, Ångby
Rossander, Gunhild, Läkare, Hornsgatan 64 A
Rudoffs Bilverkstad, Slussen
Sandahls Pälssvaruaffär, Humlegårdsgatan 17
Sandegren, Bertha, Läkare, Folkungagatan 108
Schaub & Co, AB, Bolidenvägen 14—16, Enskede
Schongin & Engström, Hamngatan 17
Schyldt, C. A., Elektro-Finmekanisk Verkstad, Norrtullsgat. 65
Sellberg & Co, Fröhandel, Munkbron 3
Stockholms Pantförsäljning, Mälartorget 15—17
Stockholms Patentbyrå, AB, Kungsgatan 36
Stora Essingens Ångtvätt, AB, Stora Essingen
Ström & Co, P. A., AB, Humlegårdsgatan 10
Ståhlberg, Harry, Verkmästare, Sibyllegatan 83
Superior, AB, Nybrokajen 7
Svensk-Engelska Skrädderiet, AB, Drottninggatan 64
Svenska Traktor AB, Box 12007, Stockholm 12
Trädgårdhs Åkeri, Carl Trädgårdh, Sveavägen 129
Varubelåningen, Tunnelgatan 1 B
Varubelåningen, K. E. Elowsson, Blekingegatan 28
Waxholms Nya Ångfartygs AB, Hovslagaregatan 5
Vega, Agentur AB, Odengatan 39
Werner, Hugo, Läkare, Sveavägen 52
Wretman, Tycho, Firma, Kungstensgatan 38
Yellow Cab, AB, Birger Jarlsgatan 37
Åhléns Blomsterhandel, Biblioteksgatan 5
Örby-Tvätten, Thuringevägen 61—63, Älvsjö 2

STOCKHOLMS OMGIVNINGAR:

Bälterns Bilverkstad, Malmvägen 2, Sollentuna
Claesson, Bertil, Tandläkare, Landsvägen 58, Sundbyberg
Ekmans Sybehörsaffär, Fullerstavägen 18, Huddinge
Ewemaskiner, AB, Sjödalsvägen 23, Huddinge
Garnboden, Fullerstavägen 20, Huddinge
Gentz, Carl, Läkare, Strandvägen, Saltsjöbaden
Gustavssons Skrädderi, Affärshuset, Huddinge
Hellström, S. G., Läkare, Charlottenburg, Råsunda
Huddinge El. Installationsaffär, Box 41, Huddinge
Huddinge Järnhandel, Huddinge
Insulander, Sten, Läkare, Djursholm
Mariehälls Svetsnings AB, Vintervägen 28, Sundbyberg
Melin, Åke, Läkare, Länssanatoriet, Uttran
Ohlsson, Karl, Skorstensfejarmästare, Terrassvägen 9, Stocksund
Spånga Ved & Bräddgårdar, AB, Industrigatan 4, Spånga
Torebergs Landstvätt, Nynäsvägen, Handen
Wallgren, Erik, Stadsläkare, Södertälje
Wickberg, Gösta, Läkare, Skolvägen 2, Norrviken

ENKÖPING:

Svegrell, Erik, Tandläkare, Kyrkogatan 19

ESKILSTUNA:

Belfrage, Joh., Läkare
Brödcentralen, Fristadstorget 6
Fischer, Torkel, Tandläkare, Fristadstorget 3
Carlsson & Myrberg, AB
Karlsson & Nilsson, AB, Knivfabrik, Tullgatan 5

FALUN:

Björklund, Åke, Sanatorieläkare, Högbo Sanatorium

Gott Nytt År 1949 tillönskas av

GÖTEBORG:

Möller, Gunnar, Läkare, Jakobigatan 9

HALMSTAD:

Apoteket Svalan
Folkparken
Hartman, Stig, Fotograf
Johansson, Joh. M., AB, Klammerdammsgatan 3
Levin & Nilsson, Brogatan 11
Pettersson, Anna-Stina, Läkare, Köpmangatan 2 A

HÄLSINGBORG:

Petersens Efr. A. K., G. Olofsson, S. Storgatan 43

KIRUNA:

Bergström, Sixten, Tandläkare
Föreningen Kiruna Folkpark u. p. a.

KRYLBO:

Hammar, G., Provinsialläkare, Box 680

KUNGSBACKA:

Eskilstunaboden, AB

KUNGÄLV:

Trio-Sport, AB

MALMÖ:

Trädgårdh, Bertil, Tandläkare, Regementsg. 56

MOKORSET:

Bonnert, D., Läkare

MORA:

Mattsson, F. M., AB

MOTALA:

Birgers Konditori, Kungsgatan 14

ORUP:

Fürst, C. A., Läkare

SKELLEFTEA:

Hedman, F. A., AB

STRÄNGNÄS:

Broberg, G., Provinsialläkare, Storgatan 26

SUNDSVALL:

Johansson, Nils, Läkare

TRELLEBORG:

Cruce, Eric, Tandläkare

UPPSALA:

Löwenhjelm, Carl, Läkare, Börjegatan 5 A
Nord, Erik, Tandläkare, Drottninggatan 6 A

VÄSTERÅS:

Werthén, G., Tandläkare

ÖSTERSUND:

Carstensen, Bo, Läkare, Sollidens Sanatorium

ÖSTERÅSEN:

Dahlstedt, Helge, Överläkare, Österåsens Sanatorium

PATIENTFÖRENINGAR:

Örebro Stads Sjukhems Patienters Understödsförening, Adolfsberg
Föreningen Enighet, Sanatoriet, Arvika
Patienternas Understödsförening, St. Ekebergs Sanatorium, Axvall
Patientföreningen Skogsblomman, Västeråsens Sanatorium, Borås
Broby Patienters Självhjälpsförening, Sanatoriet, Broby
Föreningen Hjälpssamheten, Kroppefjälls Sanatorium, Dals-Rostock
Patientföreningen, Eksjö Sanatorium
Högbo Patientförening, Högbo Sanatorium, Falun
Patientföreningen, Garphyttan
Källtorps Patienters Understödsförening, Göteborg
Sandarnes Patienters Understödsförening, Göteborg
Hälalults Patienters Understödsförening, Hälalults Sanatorium
Patientföreningen, Hällnäs Sanatorium
Patientföreningen, Kungshults Sanatorium, Hälsingborg
Hessleby Patienters Understödsförening, Hässleby Sanatorium
Solbackens Patienters Självhjälpsförening, Kullsveden
Fagereds Patienters Understödsförening, Lia
Lindesbergs Tuberkulossjukstugas Patienters Understödsförening
Lugnets Patienters Handels- & Understödsförening, Lugnet
Löts Sanatoriums Patienters Understödsförening, Malmby
Moheds Patienters Understödsförening, Mokorset
Målilla Patienters Understödsförening, Målilla Kyrkby
H. P. Handels- & Understödsförening, Sanatoriet, Nyland
Patienternas Förening "Nytta och Trevnad", Orup
Romanäs Patienters Förening, Sanatoriet, Romanäs
Furs Patienters Understödsförening, Saleboda
Sandträsk Patientförening, Sandträsk Sanatorium
Spenshults Patienters Understödsförening, Sanatoriet, Spenshult
S:t Görans Lungtuberkulospatienters Understödsförening, Stockholm
Selggrens Sanatoriepatienters Understödsförening "Hallen Vilan", Strömsbro
Patienternas Understödsförening, Länssanatoriet, Sundsvall
Svenshögens Patienters Självhjälpskassa, Svenshögen
Sävsjö Patienters Förening, Sanatoriet, Sävsjö
Väsby Sanatoriepatienters Understödsförening, Upplands Väsby
Patientföreningen vid Centralsanatoriet, Uppsala
Patienternas Understödsförening, Länssanatoriet, Uttran
Söderby Patienters Understödsförening, Uttran
Vattholma Sanatoriums Patientförening, Vattholma
Follingbo Patientförening, Fack 45, Visby
Patienternas Understödsförening vid Västmanlands läns Sanatorium, Västerås
Sjö-Gunnarsbo Patienters Understödsförening, Åsunden
Älvkarleö Tbc-sjukstugas Patientförening, Älvkarleö
Sollidens Patienters Understödsförening, Östersund
Patientföreningen Faxbruset, Nordhem, Österås
Österåsens Patientförening, Österåsens Sanatorium

KONVALESCENTFÖRENINGAR

V:a Hälsinglands Konvalescentförening, Bollnäs
Södra Älvsborgs Läns Konvalescentförening, Borås
Ölands Konvalescentförening, Böda
Norra Hälsinglands Konvalescentförening, Delsbo
Föreningen Eskilstuna Lungkonvalescenter, Eskilstuna
Konvalescentföreningen för Tbc-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Eslöv
De lungsjukas konvalescentförening i Kopparbergs län u. p. a., Falun
Forsbacka Konvalescentförening, Forsbacka

Gott Nytt År 1949

tillönskas av

Göteborgs Lungsjukas Centralförening, Göteborg
Södra Hallands förening för Tbc-konvalescenter, Halmstad
Understödsföreningen för Lungsjuka i Hälsingborg med omnejd,
Hälsingborg

Västernorrlands Lungsjukas Centralförening, Härnösand
Angermanlands Lungsjukas Konvalescentförening, Härnösand
De Lungsjukas Konvalescentförening i Höganäs med Kullabyg-
den, Höganäs

Jönköpings Läns Centralorganisation, Jönköping
Jönköpingsortens Konvalescentförening för tbc-sjuka, Jönköping

Kalmar konvalescentförening för lungsjuka, Kalmar
Kalmar läns Centralorganisation för Lungsjuka, Kalmar
Konvalescentföreningen för tbc-sjuka i Blekinge län, Karlskrona

De Lungsjukas Konvalescentförening i Karlstad m. o., Karlstad
Kramfors m. o. Konvalescentförening, Kramfors
Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad
med omnejd, Landskrona

Norra Hallands Konvalescentförening, Lindome
De Lungsjukas Förening i Östergötland, Linköping

Luleå Konvalescentförening, Luleå
Norrbottens Lungsjukas Centralförening, Luleå
Konvalescentföreningen för tbc-sjuka i Lunds stad m. o., Lund

Malmbergets Konvalescentförening, Malmberget
Mellersta Hallands Konvalescentförening, Morup
De Lungsjukas Förening & Understödsfond u. p. a., Norrköping

Nybro Konvalescentförening för lungsjuka, Nybro
Sirius, Piteå
Gävleborgs Centralorganisation för Lungtuberkulösa, Sandviken

Sandvikens Konvalescentförening, Sandviken
Centralstyrelsen, Flis, Stockholm
Föreningen för lungsjuka i Stockholm, Stockholm

Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening, Sundbyberg
Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Sundsvall
Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå

Uppsala Läns Konvalescentförening, Uppsala
Hallands Lungsjukas Centralförening, Varberg
Varbergs med omnejd Konvalescentförening, Varberg

Gotlands Konvalescentförening, Visby
Norra Älvsborgs Konvalescentförening, Vänersborg
Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka, Värnamo

Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka, Västervik
Föreningen för Lungsjuka i Västmanland, Västerås
Konvalescentföreningen för lung-tbc-sjuka i Ystad m. o., Ystad

Norra Angermanlands Konvalescentförening, Örnsköldsvik
Jämtlands läns konvalescentförening, Östersund

LITTERATUR ((Forts. fr. sid. 6.)

allmänbehandlingen ("sanatoriekuren") som olika kirurgiska metoder. Man får även en inblick i den moderna kemoterapien. I senare delen av detta kapitel beskriver författaren övriga förekommande former av tbc hos människan.

Så övergår författaren till en redogörelse för organisationen och verksamheten vid dispensärerna här i landet. Den stora betydelsen av kontinuerliga undersökningar av tbc-patienter och dess miljöer samt uppsparandet av smittokällor och sekundärfall framhålles med skärpa. Vidare lämnas en noggrann redogörelse för Calmettevaccinationen och dess betydelse.

I de sista kapitlen lämnar författaren ett referat av de viktigaste punkterna inom tuberkulosförordningen samt redogör för anmälningsplikten vid tuberkulos. Boken avslutas med några intressanta röntgenbilder, föreställande olika typfall av tbc och några där kirurgiska ingrepp utförts.

DAGENS ÖGA

*Dagens öga stirrar tomt
in genom rutan utan att se.
Vid fönstret sitter jag tyst och fromt,
utan att sörja, utan att le.*

*Men ovanför taken, där molnen styr
mot fjärran hän i det blå,
bor rymdernas ändlösa äventyr,
som jag aldrig kan lära förstå.*

WIVI BRANDT.

I förordet anger författaren, att boken är avsedd för medicine studerande, som fullgöra "assistenttjänstgöring vid tuberkulos-klinik". Säkerligen spänner den emellertid långt över detta syfte. Såväl för läkare, som ägna sig åt tuberkulosdisciplinen, som för andra läkare, torde den vara av stort värde, och till god handledning. Men även utom läkarkretsar har den förvisso sin stora betydelse. Den klara och lättfattliga formen och den pedagogiska skicklighet med vilken den är skriven gör, att den bör kunna läsas med god behållning av alla och envar, som intresserar sig för folksjukdomen tuberkulos. De tbc-sjuka torde väl själva genom denna bok kunna få en riktigare uppfattning om sin sjukdom. Professor Hedvalls bok: "Föreläsningar i tuberkulos" bör i varje fall finnas tillgänglig å samtliga bibliotek för tbc-sjuka.

Stockholm den 14 december 1948.

Docent I. Bluhm.

I BOMULLENS LAND

"Nu jag längtar till ett annat land och till en annan kust", sjunger skalden... Och när vintermörkret och kylan ännu hänger en- vist kvar över vårt eget land, kan det kanske vara psykologiskt riktigt att förflytta sig till varmare nejder, till andra miljöer och människor.

I de franska kolonierna, "någonstans i Afrika", finns det gott om rika bomulls- plantager. Det är varma nejder, där vita arbetare snart skulle försmäktas i hettan, men där de infödda trivs utmärkt och arbetar med bomullsskörden.

Kvinnorna är minst lika flitiga arbetare som männen, och på plantagerna ser man både gamla och unga. Negrerna har byggt små basthyddor åt sig i plantagens omedel- bara närhet, så att de inte skall ha alltför långt mellan hemmet och arbetsplatsen.

Kvinnorna tar småttingarna med sig, när de går att arbeta, ty de vägrar absolut att släppa ifrån sig barnen till krubbor och barnträdgårdar och andra moderna påfund. Nej, barnen hör ihop med mödrarna, och innan de är så stora, att de mödosamt kan

De infödda trivs med arbetet, och de är vana vid det. Kvinnorna är särskilt händiga, när det gäller att skörda bomullsplantorna.

Infödingsbyarna ligger alltid i plantagens omedelbara närhet, och de svarta arbetarna har inte stora pretentioner ifråga om komfort och moderna bekvämligheter...

ta sig fram på egna små ben, bärs de omkring på plantagerna av mödrarna, som trots den bördan orkar med förvånansvärt mycket. Så snart barnen börjar gå för sig själva, hjälper de också till att plocka de stora korgarna fulla och att bära korgarna till lastbilarna, som så småningom skall föra bomullen till utskeppnings- hamnen.

I bomullens land — ja, det är historien om primitiv arbetskraft och moder Jords frikostighet, men det är också histo- rien om gott och tämligen förtroendefullt samarbete mellan de infödda och deras vita ledare, mellan frans- män och kolonibefolkningen.

Naturligtvis skär det sig också här ibland, men i regel går det fridfullt till.

Och nästa gång vi går att köpa några meter bomulls- tyg, kan det vara skäl att ha de här bilderna kvar på näthinnan. Så här ser det alltså ut i bomullens land, så här mycket arbete fordras, innan vävstolarna kan sättas i gång för att få fram de olika tyger, som så småningom skall bli till klänningar och skjortor, borddukar och mycket, mycket annat.

De vita ledarna ser till, att utskeppningen går snabbt till väga, och under tiden kånkar ärgamla negerbarn på de stora korgarna. De tycker, att det är roligt att hjälpa till, och deras föräldrar kan inte tänka sig möjligheten att släppa barnen ur sikte ens för ett enda ögonblick.

Småttingarna är med på arbetsplatsen. De allra minsta bärs av mödrarna, men så snart barnen kan gå, får de själva ge ett handtag.

Biblioteksverksamhet vid tuberkulossjukhus

Av stadsbibliotekarie Sigurd Möhlenbrock

Biblioteksverksamheten vid sjukhus är i Sverige av ganska sent datum. Den kan fördensskull icke på något sätt sägas vara fullt genomförd och utvecklad efter moderna biblioteksprinciper. Alldeles särskilt eftersatta har biblioteken vid tbc-sjukhusen varit, och de har ofta arbetat under synnerligen vanskliga ekonomiska förhållanden. I samråd och samarbete med folkbiblioteks-sakkunniga har Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos företagit en omfattande utredning för att få de nuvarande förhållandena belysta. Ett frågeformulär, som berörde bokbestånd, utlåning, anslag, teknisk utrustning, lokaler och personal tillställdes 106 olika anstalter för tbc-vård. Av dessa lämnade 70 mer eller mindre utförliga svarsuppgifter.

Av utredningen framgick, att dessa 70 anstalter hade ett sammanlagt bokbestånd av 84.212 volymer. I denna summa ingår dock åtskillig föråldrad, föga användbar litteratur. Bibliotekens bokbestånd har till följd av de bristfälliga anslagen fått en mer eller mindre slumpartad sammansättning. Speciellt vid de mindre sjukhusen har nyförvärven, när sådan över huvud taget har tillkommit, bestått av tillfälliga bokgävor från patienter och andra intresserade personer. Ifråga om facklitteraturen, som för dessa sjukhusbibliotek spelar en mycket stor roll, är de största A-anstalterna dock relativt väl tillgodosedda.

Den sammanlagda utlåningen vid tbc-sjukhusbiblioteken under år 1946 uppgick till 102.474 volymer. Dessa siffror bör dock tagas med en viss reservation, eftersom ett antal bibliotek icke redovisat sin utlåning och andra återigen lämnat mycket ungefärliga uppgifter.

Endast hälften av de 70 sjukhusbiblioteken hade fasta anslag för sin verksamhet, vilka uppgick till sammanlagt 11.900 kronor. Biblioteken vid sjukstugorna och bygdesanatorierna saknade i regel alldeles regelbundna anslag för sin verksamhet. Statsbidrag utgick slutligen till 40 anstalter med sammanlagt 6.974 kronor. Dessa siffror belyser fullständigt de svåra betingelser som gällt för bibliotekens verksamhet.

Ifråga om den tekniska utrustningen liksom ifråga om lokalerna gäller, att det i många fall finns synnerligen stora brister. Vid flera anstalter planerades dock i samband med nybyggnader och tillbyggnader särskilda lokaler för bibliotek med läsrum.

Skötseln av biblioteksverksamheten vid A-anstalterna åvilade i allmänhet någon befattningshavare vid anstalten: husmor, social kurator, sköterska och ofta med biträde av en eller flera patienter. Från många håll uppgavs det råda stora svårigheter att ordna regelmässig bokutlåning på grund av personalbristen. Vid B-anstalterna tjänstgjorde i regel en patient som bibliotekarie men ibland fick den lilla boksamlingen stå utan någon som helst tillsyn.

Frågeformuläret lämnade också plats för önskemål från anstalternas sida. Sådana hade man också gott om på många håll. Ett genomgående förekommande önskemål för såväl större som mindre anstalter var tillräckliga, regelbundna anslag för biblioteksverksamhetens rationella bedrivande. Från andra håll önskade man få avhjälpt bristen på tekniska hjälpmedel såsom bokvagn och bokstöd. På flera håll ville man också ha möjlighet att anskaffa referensbibliotek till tjänst för de patienter som bedriver systematiska studier antingen gruppvis i studiecirkeln form eller enskilt och då många gånger i form av korrespondensstudier. Rätt typiskt för de uttalade önskemålen var det som kom från Renströmska sjukhuset i Göteborg, där bibliotekarien bl. a. framhöll följande:

"Större statsbidrag. Den tuberkulossjuka får icke låna böcker från offentliga biblioteken och är därför hänvisad till de

begränsade resurser, som sjukhusbiblioteken erbjuda. Det låga anslaget innebär också att facklitteraturen blir särskilt illa tillgodosedd. Patientens ofta långvariga sjukhusvistelse ger honom god tid att genom teoretiska studier förbereda en senare nödvändig yrkesutbildning. Det borde därför finnas ett centralbibliotek, där den som ansvarar för tbc-sjukhusens bibliotek kunde rekvirera erforderlig kurslitteratur och även få förslag på lämpliga kurskombinationer. Särskilda anslag för facktidsskrifter. Efterfrågan på facktidsskrifter har varit livlig, men anslaget räcker inte till inköp. Rekvisitionen av facktidsskrifterna borde ske centralt — den ekonomiska uppgörelsen blir säkert fördelaktigare då — men varje sjukhusbibliotek måste få ett särskilt bidrag till inbindningskostnaderna."

Folkbiblioteks-sakkunniga skall enligt utfärdade direktiv också utreda frågan om biblioteksverksamheten vid tbc-sjukhus och har därvid tagit del av erfarenheterna från Danmark och Norge. I Danmark inrättades 1942 ett centralbibliotek för tbc-anstalterna. Tanken på ett sådant bibliotek hade väckts redan 1929 men på grund av den rådande kristiden icke förr kunnat realiseras. Centralbiblioteket, som är förlagt till det stora Öresunds-sjukhuset, omfattade 1945 ca 9.000 volymer och beräknades i fortsättningen kunna komplettera bokbeståndet med ungefär 1.000 band om året. Under verksamhetsåret 1945/46 utsändes från centralbiblioteket i form av vandringsbibliotek över 12.000 band och utlåningen på dessa böcker utgjorde över 26.000 volymer. Samma år utlånades på själva Öresundssjukhuset 25.000 band, därav 32 % facklitteratur. Personalen vid centralbiblioteket utgöres förutom av bibliotekaren av en assistentbibliotekarie och en kontorsassistent. På de olika sjukhusen skötes biblioteken oftast av en sjuksköterska med biträde av en eller flera patienter; på de större sanatorierna är arbetsterapeuterna ofta samtidigt bibliotekarier. Av intresse är också, att hemmavarande patienter får låna i centralbiblioteket under den tid de på grund av smittorisken är avstängda från länerätten i de offentliga biblioteken, en möjlighet till boklån, som flitigt utnyttjas.

Bokförsörjningen — tillgång till god och aktuell litteratur — är en grundförutsättning för studiarbetet och sjukhusens kulturella upprustning. Nationalföreningens initiativ syftar till att lösa denna fråga på ett tillfredsställande sätt.

Också i Norge har biblioteksverksamheten vid tbc-sjukhusen uppmärksamats. Där har man i allmänhet inlett ett samarbete mellan de större städernas bibliotek och de sanatorier, som ligger i närheten av dessa, dels så att stadsbiblioteken deponerar böcker på sanatorierna, dels så att man från biblioteken lämnar råd och anvisningar vid sanatoriebibliotekens bokinköp och behövlig biblioteksteknisk hjälp.

Också för vårt lands tbc-anstalter är biblioteksverksamhetens rationella ordnande en ytterst allvarlig och angelägen fråga. Det gäller att svara för bokförsörjningen åt medborgare i samhället, som på grund av sin iråkadade sjukdom avstänges från normalt umgänge med sina medmänniskor, som isoleras inte endast för dagar eller veckor utan för månader och år. På grund av sjukdomens smittofara är de avstängda från möjligheten att begagna de offentliga biblioteken, när de vill anskaffa litteratur antingen för att fördriva den långa liggiden på anstalterna eller för att använda sin ofrivilliga isolering till fortbildning inom sitt yrke eller omskolning till annat yrke. De är därför helt hänvisade till de existerande biblioteken vid sanatorierna och sjukstugorna. Tidigare har framhållits, att dessa bibliotek befinner sig på en högst otillfredsställande standard såväl ifråga om bokbestånd som teknisk utrustning för verksamheten.

En grundlig översyn av biblioteken vid sanatorier och tuberkulosjukstugor är därför i hög grad påkallad. Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos, som visat biblioteksfrågan en stor uppmärksamhet, har också beslutat företaga en grundlig inventering av de nu existerande biblioteken, företagen under bibliotekssakkunnig ledning. I första hand avser man att få bokbestånden reviderade efter moderna krav med tillgodoseende av skiftande läsintressen.

Givetvis bör tbc-sjukhusbiblioteken ha möjlighet till statsbidrag för sin verksamhet i samma utsträckning som andra sjukhusbibliotek. Men detta kommer säkerligen inte att vara tillräckligt för att man skall kunna tillgodose behovet av mera speciell studielitteratur. Folkbibliotekssakkunniga har därför föreslagit, att efter mönster från motsvarande danska förhållanden ett centralbibliotek för tbc-sjukhusbiblioteken skulle inrättas. Detta bibliotek skulle i stort sett ha samma uppgifter som övriga centralbibliotek. Det skulle alltså i första hand förse biblioteken med sådan facklitteratur och sådana facktidsskrifter, som är för speciella eller för dyrbara för att kunna anskaffas av biblioteken vid anstalterna. Förutom att bedriva vandringsbiblioteksverksamhet skulle centralbiblioteket också ha till uppgift att lämna erforderliga boklån till enskilda tbc-patienter, antingen dessa vistas på anstalter eller i hemmen såsom konvalescenter.

Centralbiblioteket skulle också kunna ta sig an bokförsörjningen för de mindre tbc-sjukstugorna och bygdesanatorierna, som är alltför små för att kunna bära upp en egen biblioteks-

verksamhet. Det bör alltså finnas möjlighet för dessa mindre anstalter att träffa överenskommelse med centralbiblioteket om att detta övertar bokförsörjningen och därvid naturligtvis får uppbära till anstalterna utgående bidrag.

Styrelsen för Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos har vid sammanträde den 27 maj d. å. beslutat anslå medel för att under en tid av 5 år upprätta och driva ett centralbibliotek för tbc-sjukvårdsanstalter och också erbjudit lokal för centralbiblioteket i Nationalföreningens egna lokaler.

Kostnaderna för centralbibliotekets verksamhet har därvid beräknats till 34.000 kronor per år, alternativt 38.000 kronor, om lämpligare lokal skulle kunna anskaffas. Bland kostnaderna märks anslag för bokinköp och tidskriftsprenumeration med 15.000 kronor samt personalkostnader med ca 17.000 kronor.

För landets folkbiblioteksväsen är Nationalföreningens initiativ utomordentligt värdefullt. Det ger möjlighet först till en genomgripande reorganisation av biblioteksverksamheten vid de skilda tbc-anstalterna, vidare till upprättande av ett centralbibliotek under sakkunnig ledning, som kommer att visa sig bli en viktig kraftkälla för supplerings av de mindre bibliotekens bokbestånd, samtidigt som det kan övertaga ansvaret för bokförsörjningen åt de minsta anstalterna. Det kraftfulla initiativet hälsas med stor tillfredsställelse av landets biblioteksfolk och andra för folkbildningen intresserade personer.

(Sv. Nationalföreningen Mot Tuberkulos Kvartalsskrift
nr 3, 1948.)

KUNGS

LIVSMEDEL OCH SKEPPSHANDEL

Inneh. LEMON o. STEDING

Kungsgatan 8 - LULEÅ - Tel. 4324, bostad 2510

Kött-, fläsk- och charkuterivaror
Sprit, Tobak, Cigaretter, Proviant
Däcks- och maskinförnödenheter

Vår strävan: BÄSTA MÖJLIGA KUNDSERVICE

Pälsen Ni drömmer om...

finner Ni hos

Gör ett besök hos oss — Ni behöver ej känna något köptvång — och övertyga Er om att vi har just den päls Ni "drömt om".

Bråddgatan 1 NORRKÖPING Telefon 210 02

Lundin & Lindberg

Tel. 313 64 Våduren 21 Tel. 313 64
ESKILSTUNA

Poesialbumens Poesi

Av
Helmer Grundström

Poesin och lyriken är liksom allting annat utsatt för förnyelse och nya tillskott. Det gamla stabila rimsmideriet har i viss mån fått ge vika för en fyrtiotalsdikt, som inte är bunden av de gamla rimmens och versfötternas taktfasta balansgång. Den nya poesin är "ingen dikt på kryckor" utan frigjord från rimmandets tvångströja — för att nu tala litet fyrtiotalistiskt.

Under alla förhållanden tycks de flesta människor ha behov av att uttrycka sig poetiskt — åtminstone under en viss del av livet. Om detta förhållande skriver Helmer Grundström i denna artikel, som handlar om det gamla rimsmideriet. Hur framtidens poesialbum kommer att se ut — om detta vet vi ganska litet. Men att poesin kommer att leva kvar med eller utan rim det kan vi väl tillsvidare vara ense om . . .

Kommer ni ihåg de gamla poesialbumen? Mors, mormors eller farmors? Tillhör de inte den leende idyllens tid, krinolins, lavendels och det blommiga träskrinets?

Jo, det gör ni visst. Ni som går omkring med silver i håren och trevliga rynkor i ansiktet har upplevt den. Och ni andra som är yngre har åtminstone nån gång suttit och läst i ett sånt där album med gulnade blad och rörande små verser. Poesialbumet tillhör den sötniga ungdomstiden, den tid då livet är som skirast och känsligast; sånt förstör man inte även

om det skrivits av en generation som befinner sig framför en.

Härom året kom jag i ett antikvariat över ett poesialbum från sekelskiftet; från den oscariska epokens dar. Jag satt och läste i det samma kväll innan jag lade mig. Kända verser dök opp och lockade fram minnen som var förknippade med andra poesialbum. Redan på sjätte sidan fanns de fyra rader som i seklets början skrevs snett i övre hörnet i poesialbum och på blommiga vykort:

Du är rosen
och jag är törnet.
Glöm ej vännen
som skrev i hörnet.

Och lite längre fram fanns de där fyra raderna som skrevs i korsform och som ansågs vara så kvicka och snillerika:

Tiden går
i kors och tvärs.
Så gör även
denna värs.

Insprängda mellan de opersonliga rimvitsarna och de lånade citaten fanns också de andra — de personliga och direkt adresserade. Poesialbumet hade tillhört en ung flicka och vad var självklarare än verserna från de uppvaktande kavaljererna? Ett par av dessa var raljanta och skämtsamma, men där fanns också en och annan med ett ömt och innerligt tonfall. Det behövdes ingen större slutledningsförmåga för att förstå vad en sida där en hjärterknekt var avbildad skulle betyda.

Och så fanns det i albumet de troskyldiga betygelserna från flickans väninnor. Somliga glada och uppmuntrande, andra syrade av vemod, de flesta av liknande innehåll som den här:

När Du i brudstol går
och lycklig Maka blivit
Du inte glömma får
den Vän som detta skrivit.

Ja, det var då, det. Efter två ohyggliga världskrig var det med en blandning av vemod och saknad man för ett ögonblick drömde sig tillbaka till "den ljuva tiden" som är oåterkalleligen förbi.

Men är den det? Är poesialbumets saga förbi?

Jag tror inte det.

Givetvis spelar det inte samma roll som det gjorde förr i världen. Men det finns, det existerar; än i dag går unga flickor omkring och hör en dikt eller en melodi vibrera i sina hjärtan. Och dessa flickors antal är med all sannolikhet inte så få som man skulle kunna förmoda. Det gäller framförallt flickorna från landet, från de små samhällena, från de isolerade bygderna. Helt annorlunda är det nog med flickorna i de större städerna. De överflyglas av så många nöjestillfällen att de knappast hinner få nån tid över för ett poesialbums atmosfär och charm.

Omkring ett år innan det senaste världskriget började hade jag under ett par månader daglig kontakt med en folkhögskola några mil utanför Stockholm. Det fanns omkring 70 kvinnliga elever på skolan den terminen och det tog inte lång

tid förrän jag kunde konstatera att samtliga hade poesialbum som cirkulerade mellan dem. Eftersom de visste att jag var skald uppvaktade de mig med sina album och bad mig skriva nåt i dem. På det sättet fick jag tillfälle att läsa vad de skrivit till varandra och det intresserade mig mer än vad jag själv lyckades åstadkomma. Och här hittade jag ungefär samma slags stämningar, samma sentimentala känslor, samma flickaktiga uttryck som jag funnit i de gamla poesialbumen från sekelskiftet. Här fanns samma hjärteoskuld, samma trohetsbetygelser, samma nyanser som farmor och mormor en gång gav uttryck åt. Jag behövde bara föreställa mig dessa flickor i vida krinoliner, bara förnimma doften av lavendel, för att förflytta mig några decennier tillbaka i tiden. Inget var oförändrat; allt det oskärade, det skira, det vårdaggiga fanns kvar.

Sen dess har vi överlevt ett världskrig till. Mycket gott har förstörts och det mesta blir aldrig som det var förut. Men poesialbumet lever sitt oförstörbara liv. Man kan t. o. m. hitta det mitt i huvudstaden; så hände mig åtminstone för bara ett par år sen.

Jag var inbjuden till en familj där jag träffade en flicka på tretton år. Hon hade nyss avslutat folkskolan och såg fram

Men ungdom kommer alltid att förbli ungdom och så länge det finns ungdom i världen kommer poesialbumet att leva i sin oförstörbarhet.

mot den högtid då han skulle iklädas en lång, vit klänning, konfirmeras, få en bukkett blommor och bli fotograferad. Men det var inte detta som sysselsatte hennes tankar denna kväll. Hon hade ett poesialbum och då även hon visste att jag skrev dikter ville hon att jag skulle skriva en vers i hennes album.

Ärendet var påfallande angeläget. Men vad skulle jag skriva? Ja, jag lyckades slutligen åstadkomma dessa rader som inte skiljer sig nämnvärt från övrig poesialbumsvers:

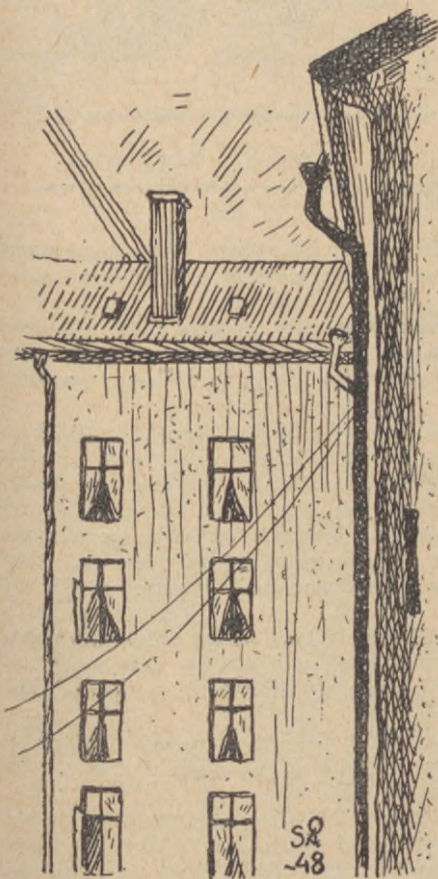
Vädret är så grått och trist.
Men jag tror och vet förvisst
att en dag är sommarn här
med små blommor och små bär.
Om Du då i skogen går
och får se ett nyponsnår
plocka då en ros åt mej.
Jag ska plocka en åt Dej.

Flickan blev strålande lycklig och jag vandrade hemåt i den känslan av att jag kunnat bereda henne en ogrumlad glädje. Och när jag lagt mig, fladdrade en kavalkad av poesialbum från sekelskiftet fram till denna dag förbi. Gula, vissnade

och gröna, friska. Fanns det nån skillnad på dem? Ånej. De var alla genomsyrrade av det eviga och oförstörbara. De doftade inte bara av pressad lavendel, de doftade av tidig vår och tidig ungdom. Och jag erinrade mig slutraderna i en dikt som Thomas Hardy skrev i början av det första världskriget:

En man och en flicka blott
som viskande gå.
När krigets saga förgått
skall deras bestå.

Så är det. Så kommer det att förbli. Välden må störta, troner ramla, härskare försvinna. Men ungdom kommer alltid att förbli ungdom och så länge det finns ungdom i världen kommer poesialbumet att leva i sin oförstörbarhet. Dess yttre form och utstyrsel må skifta, men dess innehåll kommer framdeles liksom fordom att ge uttryck åt det skira och det drömska, åt vårens dagg och doft, åt hjärtats oskuld, åt själens längtan och hopp. Det finns många lyriska antologier och många diktsamlingar som är skrivna för ungdom. Men poesialbumet är skrivet av ungdom.

Till och med inne i storstaden, bland tråkiga husfasader och stuprör, blommar poesin.

MÖTE MED ASTRID

Av Sven O. Bergkvist

Nu var han på väg för att möta Astrid, han hade fått hennes brev: hon var på genomresa, kantänka. Han visste inte om det skulle bli roligt att träffa Astrid, han mindes hur det var när hon for, men det var ju länge sen nu, förstås, allt var kanske annorlunda.

Det var kallt och blåsigt, höst. Det var inte många människor ute en sådan här kväll. Folket i den här byn brukade ju sällan vara ute på kvällarna, förstås, men var det annorlunda i vädret, brukade man åtminstone stöta på nära stycken, i kväll hade han inte träffat på någon, bara sett några gå över gårdsplan till lagårn eller gå ut och ta in barnungarna. Det lyste i fönstren.

Han hade god tid innan tåget skulle komma, så han gjorde sej ingen brådska. Han gick en aning framåtböjd för att undvika dom värsta vindpustarna. Han hade tagit på sej bästa kostymen, var fin. Han hade förberett sej i god tid, redan vid middagstiden hade han gått hem från skogen, sen hade han sopat och dammat, både i kammarn och köket, diskat i hop, tvättat sej, noga och omsorgsfullt, som det heter, tagit på sej bästa skjortan, slipsen, kostymen.

Han hade blivit förvånad, när han hade fått brevet, tänk komma efter alla dessa år, va. Hon var på genomresa, skulle nog få tid att stanna någon dag, ja det var ju inte riktigt säkert hon skulle få tid, men hon hoppades av hela sitt hjärta att hon skulle få tid. Han kunde komma ner till kvällståget, fick han väl se.

Han hade hunnit ut på landsvägen, han bodde en bit ifrån landsvägen. Han gick och kom i håg, när han träffade Astrid, det var inte alls höst då. Det var om sommarn, i slätteren närmare bestämt. Hon var på besök hos nämndemans, nämndeman var visst bekant med far hennes, dom var kommunalpampar

bägge två. Hon var för att få luftombyte hos nämndemans, annars var hon studerande och skulle in på apotek så småningom.

På den tiden var han torpare än, modern levde nämligen, sen blev det ju auktion, för han hade ju en bror i Stockholm, ingenjör eller nåt i den stilen, han fick ju hyra in sej i grannens bagarstuga sen.

Det var i slätteren, och han hade förstås ingen hjälp. Då kom hon och erbjöd sej, nämndeman hade talat om att han var utan hjälp, hade väl antagligen sagt också: han är ju lite underlig, det får du förbereda dej på, men han har då inte gjort folk nå ont, ha ha ha hi, så hade han i alla fall sagt till en annan, hade han fått reda på. Hon hade kommit, erbjudit sej, sagt: hon kunde väl lika gärna vara hos honom och få luftombyte då, nåt han inte hade hjälp.

Dan därpå kom hon. Hon hade tagit på sej gröna långbyxor, blå overoll, en snusnäsduk om huvud (åt det sista hade han skrattat invärtes), och hon hade vackra ögon, efter vad han kunde se.

Hon fick börja med att räfsa, var lite ovan så hon, men det skulle nog gå, så här gör man så han, tog räfsan, så här, så här. Hon skrattade, och han skrattade också.

Hon räfsade, och han körde in hö, han hade fått låna grannbondens häst på tre dagar mot en veckas hjälp med tröskningen. Dom pratade inte så mycket med varann förstå dan, det var inte lätt att prata med en som gick och studerade och skulle in på apotek, tyckte han. Hon gjorde försök ibland att få igång samtal, men samtalet brukade stranda på en massa utländska ord, grekiskan och latinet, som hon måste lära sej, innan hon kom in på apoteket, reste sej som vassa toppar här och där i

åkern, sen han hade rundat nära stycken och varit nära att skära sej ändå, blev han smått förbenad.

Andra dan hade hon blåsor i händerna, hon kunde inte räfsa i dag, sa hon, när hon kom frampå förmiddan, kunde alldeles fördärvade händerna, och dom skulla ha viktiga prov, när hon kom tillbaks, se. Men hon kanske kunde hjälpa till med matlagningen, koka kaffe och sånt där, som man inte fördärvade händerna av, eller hur?

Han kom i håg den där dan särskilt väl, förstås. Hon gick in och kokade kaffe, bara det var en händelse, för det var länge sen som nån hade kokat kaffe åt honom, ja nog var det väl en tre år sen modern hade skjutsats till Hemmet, åtminstone över två.

Hon dukade kaffet på en gammal potatislåda, skrek: avbryt arbetet nu och kom och få er en tår. Han satte sej i gräset, strök av stövlarna mot en tuva, hade svårt att se mot henne, jaa. Hon satte sej alldeles bredvid honom, slog i kopparna, kluck, kluck, kli...

Hon doftade stad och fortsatte att sitta alldeles nära honom, han kände sej yr, inte kunde han torka av stövlarna mer, alldeles rena, blanka dom, kunde inte hitta på nåt annat sätt heller. Han måste se mot henne, och hon log, kastade med ögorna, sa: man skulle nog bo på landet, tänk så bekymmersfritt, tänk så nära naturen, känna jordens pulsslag, ja dom hör man faktiskt inte genom asfalt...

Han sa: jaa, kände sej yr. Hon satt så underligt också så, och hon hade inte dom där långa, gröna byxerna på sej, om hon kunnat sitta som folk, va.

Nu hade han nått halvvägs till stationen, kom plötsligt i håg ärendet: tänk...

Vinden friskade i ännu mer nu, när han kom ut på slätten, han skyndade på stegen, frös.

Hon gick hem sen hon hade stökat färdigt efter kaffet. Men på kvällen kom hon tillbaks, var ute på promenad, tänkte hon kunde väl titta in ett slag. Hon satte sej på soffan och doftade mera stad nu än förut. Han drack av stadsdoften tills han blev alldeles yr igen, fortsatte att dricka sen också.

Dom flyttade sej in i kammarn och nu var det sommarkväll, vackert ute, satt dom därinne och såg. Hon satte sej tätt intill honom, la handen på hans knä, en liten, bländande vit, självande hand, orolig som en fågel, tyckte han den var. Han söp henne i stora klunkar, och hon lutade sej mot honom.

Hon stannade till sent på kvällen. Innan hon gick grät hon, sa att han var en buse, att han var vidrig samt att han var ett fån, inte hade hon menat att det skulle gå så där. Hon slog till honom på kinden, när hon skulle gå, sa torparbuse, torparbuse...

Han satt uppe hela natten och grubblade över livets vedervärdigheter, han kunde inte begripa sej på livet.

Dan därpå kom hon inte, hon reste på morron redan, fick han reda på sen. Det blev en snöplig avslutning, tyckte han och började tycka om henne mer och mer, älskade henne kanske. Han såg henne framför sej för jämnan, tyckte han, dom satt och drack kaffe ute på ången, dom satt inne i kammarn också.

Efter nära veckor fick han brev från henne, där det stod att han var en nedrig buse, det stod ord på latin också, eller kanske det var grekiska, men det kunde han inte uttyda, förstås. Han hade förstört hela hans framtid, skrev hon på svenska.

Omsider fick han ett inbetalningskort på tretti kronor, det blev en pojke. Sen fick han ett liknande inbetalningskort varje månad, jaa. Pojken växte nog till i ålder och visdom under tiden.

Nu var han framme vid järnvägsstationen, men tåget skulle inte komma än, såg han på klockan. Han satte sej att vänta därute i blåsten, väntsalen var inte öppen till sista tåget, stinsen brukade inte gå ut och passa sista tåget, för stinsar skulle idka familjeliv dom också. Om det var nån som skulle åka med sista tåget, fick dom räcka nävarna i luften, om det nu inte var nån som skulle av, förstås.

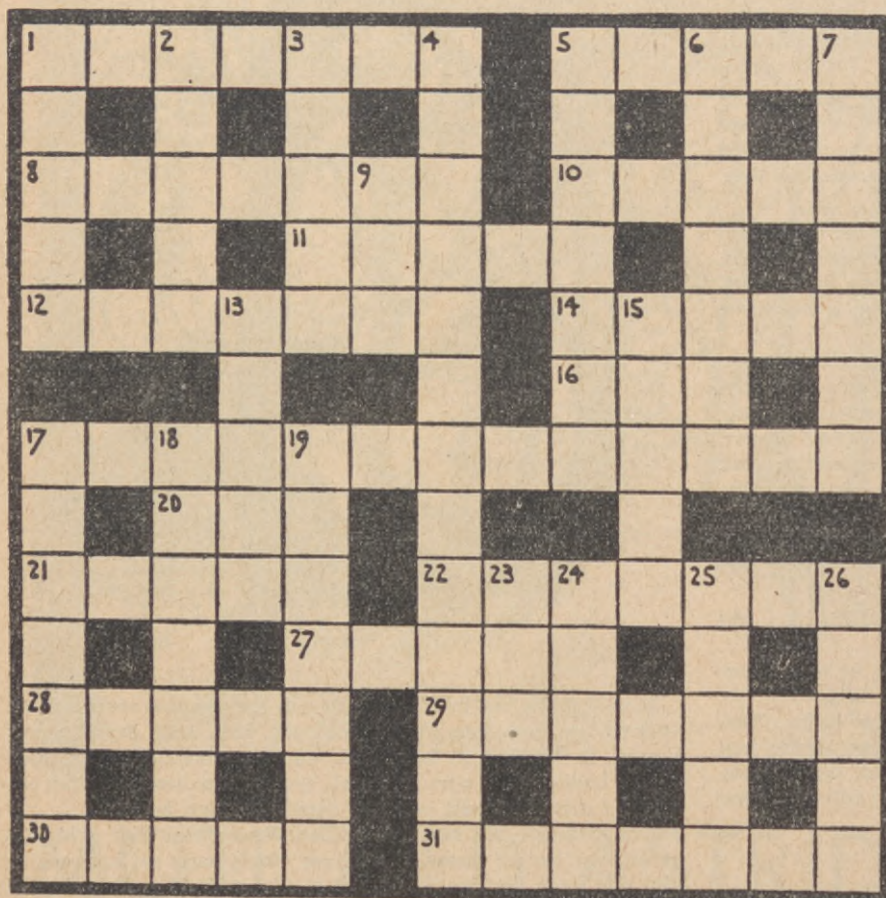
Han satt och väntade, tänk, va...efter alla dessa år...Han visste inte om det skulle bli roligt att träffa henne, han mindes breven, han hade ju förstört hennes framtid, hon hade blivit ombudsman för Kvinnornas Förbund, ändå, sonen skulle visst komma in på apoteket i stället.

Nu kom tåget, saktade det in, va...Ja, nej...Tåget kom rusande, det skulle kanske sakta in, än var det tid, ja...nej...

— Nej, han vände och gick hemåt i blåsten.

Korsord Nr 1

VÄGRÄTA ORD.

1. Har barnmorska inte rätt att använda med mindre läkare finns inom förlossningsanstalt. (7)
5. Tack i form av pengar. (5)
8. "Filologerna lära vare ense därom, att domkapitel egentligen är ett kinesiskt ord och ursprungligen betyder ett ställe där man sitter och sover." (7) H. B. Palmær.
10. Harmoniskt ljud. (5)
11. Först när skadan är —, så är man efterklok. (5)
12. Sky. (7)
14. En som lyssnar till sin lärare. (5)
16. Blev frälst genom att icke omvända sig. (3)
17. En som inte kan hålla tyst. (13)
20. Prima ved. (3)
21. Något som alltid verkat övernaturligt. (5)
22. En bil från 1905 har enbart — intresse. (7)
27. Dovers klippor. (5)
28. Den flickan kan ha sådana ögon. (5)
29. Hos en trädgårdsmästare i Uddevalla hade en räv klättrat upp på en vattentunna för att nå hönsen. När han

sträckte sig som bäst föll han ned i tunnan och drucknade. (7)

30. Det finns en på denna rad. (5)
31. LEVERTIN: Svenska gestalter. (7)

LODRÄTA ORD.

1. Finare ord för bäddjacka. (5)
2. Guterat inslag i både dags- och vekkopress. (5)
3. Isig får man den i sig. (5)
4. Ett foto från sommarens badstrand. (13)
5. Pelare med fäste i sjöbotten. (7)
6. Ett springande med växling. (7)
7. Segel vid segel på böljan blå. (7)
9. Bor man där, har man inte långt till Svartsjö. (3)
13. Stackars häst! Stackars karl! (5)
15. En gammal hederlig "deckare". (5)
17. Blev Strindberg lätt och kunde Hjalmar Söderberg studera i taket i gamla Rydbergs kafé. (7)
18. En högtravande enkel man. (7)
19. Bakades i barndomen, när man "lekte handelsbod". (7)
23. Är leveman ofta. (3)
24. Sött vin. (5)
25. Starkare ord för idiosynkrasi. (5)
26. Flickans klocka och blir man om fötterna vid slask. (5)

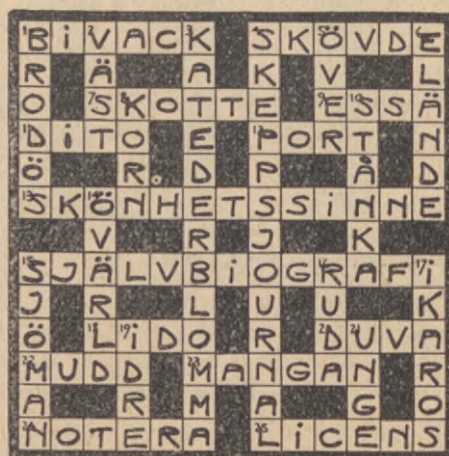
WASABRÖD ger råg i ryggen!

TÄVLINGSREGLER.

Lösningar till korsord nr 1 skall vara Status redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 februari 1949. För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 1". Glöm ej att tydligt ange namn och adress.

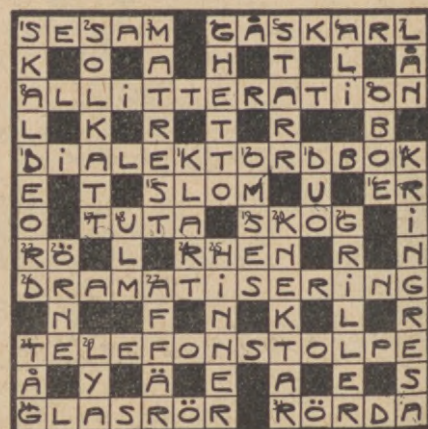
Två priser, ett på 10 och ett på fem kronor utdelas. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status marsnummer.

Lösning till korsord nr 10.

Pristagare blev: Fru Margit Granbom, Ola Hanssonsgatan 8 a, Malmö, 1:sta pris kronor 10:—, och herr Victor Kock, Kommandörsgatan 17, Stockholm, 2:dra pris kronor 5:—. Prissummorna översändas per post.

Lösning till korsord nr 11.

Pristagare: Första pris kronor 10:—, Fr. Vera Bergeron, Bredgränd 3, Uppsala, andra pris kronor 5:—, Fr. Thelma Jönsson, Hässleby Sanatorium.

Schack

Redigerad av
E. LUNDIN
och
G. SKARP

TITANERNAS KAMP

kan man i sanning kalla tvekampen mellan Capablanca och Aljehin. Vid tidpunkten för densamma hölls Capablanca för så gott som oöverbunden. Men redan i första partiet, som återges här nedan, lyckades Aljehin efter järnhård kamp besegra sin väldige motsändare.

FRANSKT PARTI

Spelat i matchen om världsmästerskapet mellan Capablanca och Aljehin i Buenos Aires 1927. — 1:a partiet.

Vit: J. R. Capablanca Svart: A. Aljehin

1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Sb1—c3	Lf8—b4
4. e4×d5	—

Enligt dr Euwe får vit ingenting ut av denna fortsättning. Uppfattningen att Lb4 nu står dåligt måste anses föråldrad. — Bättre utsikter erbjuder 4. e4—e5.

4. —	e6×d5
5. Lf1—d3	Sb8—c6
6. Sg1—e2	Sg8—e7
7. 0—0	Lc8—f5
8. Ld3×f5	—

Bättre var 8. Se2—g3, Lf5—g6. 9. Sc3—e2, eller 9. f2—f4. I betraktande kommer även 8. a2—a3 på vilket Aljehin efter 8. —, Lb4×c3. 9. b2×c3 hade planerat 9. Dd8—d7.

8. —	Se7×f5
9. Dd1—d3	Dd8—d7

Självfallet det bästa. Däremot vore 9. —, Lb4×c3 ej bra för 10. Se2×c3!, Sf5×d4.

11. Tf1—e1†, Sd4—e6. 12. Sc3×d5. När Aljehin spelade 9. —, Dd8—e7 var han även beredd på fortsättningarna 10. Lc1—f4 och 10. Sc3—b5, vilka båda skulle ha besvarats med 10. 0—0—0.

10. Sc3—d1 — — Capablanca förbrukade 40 minuter av betänketid på detta drag. Avsikten är att med Se3 tvinga den irriterande svarta springaren på f5 till förklaring. Dragets skuggsida består i att de egna pjäserna komma att belamra den livsviktiga e-linjen.

10. —	0—0
11. Sd1—e3	Sf5×e3
12. Lc1×e3	Tf8—e8
13. Se2—f4	—

Som framgår av svarts svar är detta utfall förfelat. — Trots att vits parti-anläggning visat sig mindre lyckad fanns ännu chanser till lika spel medelst 13. Le3—f4 jämte eventuellt c2—c3 samt framförande av torn till e-linjen.

13. —	Lb4—d6!

Verkar vid första anblick vara ett fel då vit nu med S×d5 kan bortbyta sin flygelbonde mot en värdefull centrumbonde. Emellertid skulle svart då erhålla goda angreppschanser. T. ex. 14. Sf4×d5, Ld6×h2†. 15. Kg1×h2, Dd7×d5. 16. c2—c4, Dd5—h5†. (Ej 16. —, Sc6—e5 för Dd3—f5!). 17. Kh2—g1, Ta8—d8. 18. d4—d5, Td8—d6 och den vita kungsställningen är kritisk.

14. Tf1—e1	—

Det första allvarliga felet, som starkt ifrågasätter vits utsikter till remis. I stället för denna mekaniska utveckling av tornet borde 14. c2—c3 ha skett.

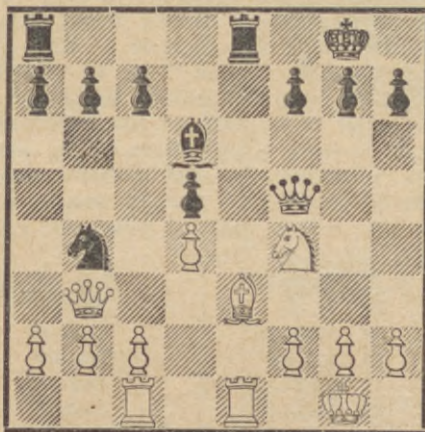
14. —	Sc6—b4
15. Dd3—b3	—

Ej det bästa i en ömtålig situation. Men efter 15. Dd3—d2, Dd7—f5. 16. Te1—c1, h7—h5! med avsikt att spela Te8—e4 och h5—h4 var den vita ställningen ej angenäm.

15. —	Dd7—f5
16. Ta1—c1?	—

Leder utan ersättning till bondeförlust. Men även 16. Te1—c1, a7—a5! 17. a2—a3, a5—a4. 18. Db3—c3, Sb4—c6. 19. Sf4—d3, (Sf4—e2?, Ld6×h2†!). Te8—e6 o. s. v. Vore liksom: 16. Sf4—d3, Sb4×d3. 17. Db3×d3, Df5×d3. 18. c2×d3, Ld6—b4. 19. Te1—c1, c7—c6 jämte eventuellt a7—a5! mycket obehagligt för vit.

Ställning efter 16. Ta1—c1.
Svart: Aljehin.

Vit: Capablanca 16.— Sb4×c2!

17. Te1×c2 Df5×f4!
Denna lilla poäng hade Capablanca förbisett. På 17. —, Ld6×f4 hade vit genom 18. Tc2—c5 återerövrat bonden.

18. g2—g3	Df4—f5

I betraktande kom även att med 18. —, Df3 återge bonden, ty efter 19. Db3×b7

hade svart med 19. —, h7—h5 fått ett starkt angrepp.

19. Tc2—e2	b7—b6
20. Db3—b5	h7—h5
21. h2—h4	Te8—e4

Med hotet 22. Te4×h4.

22. Le3—d2!	—

Enda draget. Märkvärdigt nog erhåller vit ännu en tid framåt ytterligare tillfälle att fiska i grumligt vatten.

22. —	Te4×d4

På 22. —, Ta8—e8 kunde vit med 23. Db5×e8† ge damen för två torn och bjuda hårdnackat motstånd.

23. Ld2—c3	Td4—d3

Bättre än 23. —, Td4—c4 vilket hade besvarats med 24. Te2—e5! Tc4—c5. 25. Te5×f5, Te5×b5. 26. Tf5×h5, o. s. v. Eller 23. —, Td4—g4. 24. Le3—e5, med överhängande hot mot d5.

24. Lc3—e5	Ta8—d8
25. Le5×d6	Td8×d6

Med 25. —, c7×d6 kunde svart bevarat båda sina merbönder, men efter 26. Db5—c6 vore spänningen upplöst. Genom

Hur blir den tuberkulossjuke återställd?

Alla de problem som möter den tuberkulossjuke behandlas av de internationellt kända läkarna Heaf och McDougall i boken "HUR BLIR DEN TUBERKULOSSJUKE ÅTERSTÄLLD". Förf. ge även en redogörelse för de metoder man med framgång använt för att åter göra de sjuka till samhällsdugliga individer. "Boken är väl värd att studeras. Den präglas av rik erfarenhet och levande intresse för uppgiften" säger dr John Lundquist.
Sänd kupongen — ej pengar.

Till ..... bokhandel eller NATUR och KULTUR, Stockholm Va. Undertecknad beställer härmed att sändas mot postförskott och porton

.... ex. Heaf-McDougall: "Hur blir den tuberkulossjuke återställd. 6:—

Namn .....
Adress .....

att återge den ena bonden kommer svart till tornbytte.

26. Te2—e5 Df5—f3

Naturligtvis ej 26. —, Df5—g6 för 27. Te5—g5!

27. Te5×h5 Df3×h5

Och här vore 27. —, Td6—e6 en jätteblunder för 28. Db3—e8†.

28. Te1—e8† Kg8—h7

29. Db5×d3† Dh5—g6

30. Dd3—d1 —

Då en övergång till tornslutspel vore utsiktslöst, måste vit till varje pris söka vidare förvecklingar. Till grund för textdraget ligger tanken att på 30. —, d5—d4 den fientliga damen med 31. h4—h5 jämte eventuellt g3—g4 skall avlänkas från diagonalen b1—h7. Detta till trots kan svart inlåta sig på denna variant. T. ex. 30. —, d5—d4. 31. h4—h5, Dg6—f5. 32. g3—g4, Df5—b5. 33. Dd1—c2† (33. Dd1—e1, Db5—d5!), d4—d3. 34. Dc2×c7, Db5—d7. 35. Dc7×d7, (35. Dc7—b8, Kh7—h6!), Td6×d7. 36. Te8—e1, d3—d2. 37. Te1—d1, Kh7—h6. 38. Kg1—g2, Kh6—g5. 39. Kg2—g3, Td7—d3†. 40. f2—f3, f7—f6 med vinstspel för svart. — Vit kan emellertid efter 30. —, d5—d4 med 31. Dd1—f3! parera, och först på 31. —, c7—c6 med 32. h4—h5 fortfarande ställa sin motståndare inför problem. — På dessa grunder måste textdraget anses inleda det bästa spelsättet.

30. — — Td6—e6

31. Te8—a8 Te6—e5!

Bereder spelrum åt damen, och utgör samtidigt en förberedelse för bildandet av bondekedjan d4—c5—b6.

32. Ta8×a7 c7—c5

33. Ta7—d7 —

Underlättar vits uppgift på ett betydande sätt. Aljehin hade här kalkylerat med 33. Kg1—g2 på vilket skulle följt 33. —, d5—d4. 34. Ta7—a3, Dg6—e6! (hotar Te5—e2). 35. Dd1—f3, c5—c4 jämte d4—d3.

33. — — Dg6—e6

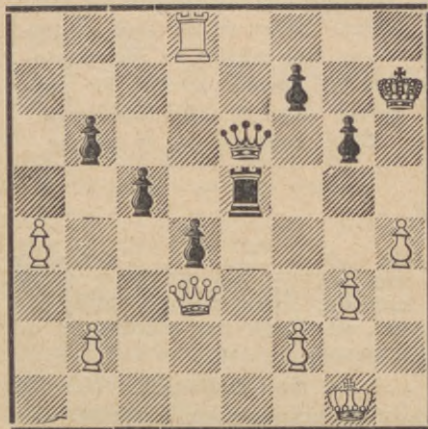
34. Dd1—d3† g7—g6

35. Td7—d8 d5—d4

36. a2—a4 —

Ställning efter 36. a2—a4.

Svart: Aljehin.

Vit: Capablanca.

36. — Te5—e1†

36. — — Te5—e1†

Socialvårdskurs på Målilla

En över all förväntan lyckad kurs med ett 70-tal deltagare har hållits på Målilla sanatorium under november månad föregående år. Programmet var upplagt på bredast möjliga basis med föreläsare i olika sociala och kulturella frågor från såväl Stockholm som inom Kalmar län.

Av alla utförliga referat ur ortspressen vilka vi tagit del av återge vi här ett kort sammandrag:

Med ett föredrag om modern tuberkulovård inledde överläkaren vid Målilla sanatorium, doktor Stig Thörnells den socialvårdskurs som på sanatoriet ordnats av Kalmar läns centralorganisation för lungsjuka.

Dr Thörnells föredrag formade sig till en återblick på tuberkulosbekämpandet genom tiderna fram till vår tids antituberkulosarbete med dess anlitande av de hjälpmedel, som skapats av den moderna medicinska forskningen på området.

Aljehin själv säger om detta drag: "Här måste jag för första gången i detta parti klandra mig själv. Med 36. —, De6—e7 hade kampen avgjorts i få drag." På 37. Td8—b8 kunde då följt 37. —, De7—c7. Om nu 38. Tb8—f8 så 38. —, Kh7—g7, och tornet är förlorat. T. ex. 39. Tf8—a8, Dc7—b7 (eller Dc7—c6). — På 38. Tb8—a8 följer 38. —, Dc7—b7 (eller Dc7—c6) och vit måste prisge tornet för att undgå damförlust eller matt. — Om vit efter 36. —, De6—e7. 37. Td8—b8, De7—c7 ev. försökt med 38. Dd3—b3 hade svart svarat med 38. —, Te5—e6!

37. Kg1—g2 De6—c6†

38. f2—f3 Te1—e3

39. Dd3—d1 De6—e6

40. g3—g4 Te3—e2†

41. Kg2—h3 De6—e3

42. Dd1—h1 De3—f4

Med det opererbara hotet Te2—f2.

43. h4—h5 Te2—f2

Uppgivet.

LÖSNINGAR.

Problem nr 3: (Av J. Keeble) Dg4—g6.

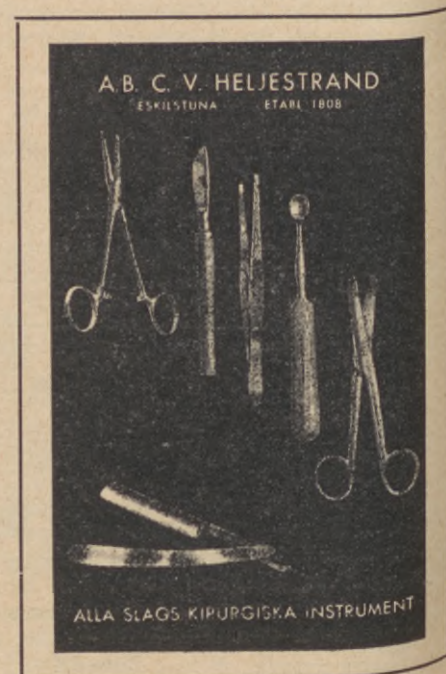
Studie nr 3: (av A. Troitzky). 1. Kg6, Ld2. 2. La3†, Kg8. 3. Sd5, La5 (eller Lc1). 4. Lb2†, Kg8. 5. Sf6† och vinner.

Kursens första kväll ägnades åt samhällets bostadsproblem. Efter en inledande orientering av hr Hilding Ståhl, Stockholm, visades filmen "Väg ur en kris", som på ett allsidigt och åskådligt sätt belyser vårt nutidssamhälles bostadsfråga och visar på vägar för dess lösning.

Andra dagens första föreläsning hölls av statens inspektör för fattig- och barnavård, byråchefen Ali Berggren, som på ett fängslande sätt gav kursdeltagarna en allmän orientering om socialvården i Sverige. Dagens andra föredrag hölls av ordf. i Kalmar läns centralorganisation för lungsjuka, Carl Hellström, Kalmar, som redogjorde för aktuella arbetsuppgifter inom de lungsjukas patient- och konvalescentföreningar i Kalmar län.

"Studie- och bildningsarbete" var ämnet för tredje dagens föreläsning, som hölls av Hilding Ståhl, Stockholm. "Om skolning och arbetsberedning åt partiellt arbetsföra" hette följande dags föredrag av assistent Gustav Lundkvist, länsarbetsnämnden i Kalmar.

Om "De lungsjukas organisation och dess uppgifter" talade ordföranden i De

Kursdeltagare på Målilla.

Lungsjukas Riksförbund, riksdagsman Sigfrid Jonsson, varefter kursen avslutades med att kommunalborgmästare Lars Lindén, Vimmerby, föreläste om "Landstingens och kommunernas eftervårdande verksamhet".

I anslutning till kursen anordnades en diskussionskonferens, varvid olika representanter för socialvård, kommunala myndigheter och andra institutioner hade tillfälle att dryfta praktiska förslag till åtgärder tillsammans med de lungsjukas egna organisationer. Denna konferens hölls under ordförandeskap av landshövding Wangson.

Som sakkunnig deltog byråinspektör

Roland Eriksson i arbetsmarknadsstyrelsen, vilken i ett inledande föredrag redogjorde för den hittillsvarande arbetsträningsverksamheten i vårt land och de riktlinjer för dess utbyggnad, som skisserats av arbetsmarknadsstyrelsen. Byråinspektör Eriksson redogjorde också för de former, under vilka staten är beredd bidra till en sådan av landsting och kommunala organ ordnad arbetsträningsverksamhet.

Efter denna redogörelse följde en diskussion, vilken utmynnade i beslut att för norra och södra landstinget gemensamt tillsätta en kommitté för frågans utredning. I denna kommitté skall ingå representanter från landstingens förvaltningsutskott, länsarbetsnämnden, länets fattigvårdsförbund, läkarna och de partiellt arbetsföras egna organisationer.

I fortsättningen hävdades från de lungsjukas sida behovet av en heltidsanställd kurator vid Målilla sanatorium, något, som även kraftigt understöds av en del av de övriga närvarande representanterna. Denna fråga liksom frågan om ett konvalescent- och fritidshem för lungsjuka hänsköts till den föreslagna utredningskommittén.

Den allmänna inställningen till de partiellt arbetsföras problem vid denna sammankomst, som ordnats av Kalmar läns

centralorganisation för lungsjuka, var så positiv, att den inger goda förhoppningar för framtiden.

Hela uppläggningsen av detta kursprogram är ett exempel på hur man bör gå tillväga för att komma tillrätta med tuberkulosfrågor och de partiellt arbetsföras problem inom ett län. Kalmar Centralorganisation har här visat ett gott initiativ, som kan tjäna som mönster för förbundets föreningar inom andra län.

"Kuddvarm"

heter en ny idé eller rättare sagt en kudd av ny modell. Kudden, som tillverkas av fru Magda Lindin (se annons i detta nummer) är försedd med nedgående sidflikar. Man ligger varmt och bekvämt liksom i en ram.

— "Axlarna är mycket mer ömtåliga och känsliga för drag än många tror", framhåller fru L., en bäddjacka är knappast tillräcklig för den som vill sova i frisk luft, även då kvicksilvret inte når nollstrecket. Tunt klädda axlar bli säkra köldledare. På sjukhus och ålderdomshem o. d. kan ju vintervädningen många gånger bli ett besvärligt problem och konfliktämne." Fru L. tror obetingat på kuddens uppgift i sjukvården. Kudden är patent-sökt.

Standard Hotell

K ö p m a n g a t a n 30
L U L E A

CENTRALT - MODERNT - BEKVÄMT

Restaurant med fullst. rättigheter

Tel. 3420 el. namnanrop "Standard Hotell"

KONTROLL- MÄRKE

Från och med detta nummer kommer ovan avbildade kontrollmärke, som är lagligen skyddat, att finnas utsatt å tidskriften Status. Detta märke garanterar allmänheten, att tidskriften och andra trycksaker, som bär emblemet, utgivas av de partiellt arbetsföras egna organisationer. Kontrollmärket utgör sålunda både en legitimation och auktorisation.

Tidskrift eller annan trycksak, som icke har detta kontrollmärke åsatt är icke auktoriserad av de partiellt arbetsföras riksorganisationer.

AB Figeholms Bruk Figeholm

Tillverka:

PRESSPAN för elektriskt ändamål av högsta kvalitet och med största genomslagshållfasthet

Textilpresspan — Bokbinderipresspan
Jacquardkort — Registerkartong

Lastbilscentralen

Smedjegatan 30, Luleå

Ombesörja: Lastbilstransporter av alla slag, Levererar Gjutgrus, Mursand, Gårdsgrus. Allt till bestämda priser. — Infordra offert.

Telefoner 3520, 4255

Föreståndarens bostad 3205

**BORÅS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGERS LÄN**

Vid elektriska installationer
ring 122 47, 132 47
ELEKTROFIRMAN MAGNET
Kontor: LILLA BROGATAN 38
Affär: LILLA BROGATAN 30

ESKILSTUNA

A. J. Björkmans

BORST- & PENSELFABRIK AB
Storgatan 14 — Tel. 304 10

SE PÅ SLANTEN
OCH KVALITÉN —

köp i **konsum**
ESKILSTUNA

P. LINDAHL'S BOKHANDEL
Kungsgatan 10 Tel. 310 40
ESKILSTUNA
Stor sortering i allt vad till branschen
hörer.

EN PÄLS från våra ateljéer
kännetecknas av
en säker, förfinad
stil och omsorgs-
fullaste utförande.
Pälsvaror i detalj
och engros, kvali-
tetsvaror till låga
priser.

PÄLSATELJÉ
Nyforsgatan 3 D - Tel. 360 69 - Eskilstuna

BETALD ANNONSPLOTS

FALKÖPING

Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING
Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148
Disponenten 902

GYNNA
Status annonsörer

JÖNKÖPING
med omnejd

June-Munktell
Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg
AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897.

Byggtjänst i Jönköpings A.-B.

Tel. 63 95 96 — 96 63 09
Specialfirma för byggnadsmaterial.

BETALD ANNONSPLOTS

KALMAR

Allt för bilen
hos
RYDBERGS
Tel. 357, 1634
Kalmar Nya Bilverkstad

Köp Edra **TOILETTARTIKLAR**
i

Tekniska Magasinet
STORGATAN 29

BRÖDERNA MAGNUSSON
SMIDESVERKSTAD
Tel. 84 HOSSMO Tel. 84
Utför alla slags smides- och reparations-
arbeten. Gas- och elsvetsningsrep. Hov-
slageri. Värmelednings- och sanitära
reparationer.

MJÖLKBAREN

S:a Långgat. 22 — Tel. 762
Frukost, Lunch och Middag. Varma.
rätter serveras hela dagen. - Kaffe
The o. Choklad. - Trädgårdsservering

BETALD ANNONSPLOTS

KARLSKRONA

NYA HEMBAGERIET
Borgmästaregat. 3, Karlskrona
Rekommenderas
Alltid gott kaffebröd och läckra tårter
Telefon 977

LULEÅ

GARNAFFÄREN HÄRVAN
Storgat. 43, Luleå - Tel. 3770
Stor sortering av dam- o. barnkläder i
trikå. Strumpor, garner m.m.
Kvalitetsvaror till billigaste priser!

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsled-
ningar samt Reparationer
Skomakaregatan 42 LULEÅ
Tel. Verkst. 1325 Tel. Bostad 1175

PRÖVA

SJÖGRENS KONDITOR!
Erkänt GOTT KAFFE... Ni blir belåten!
Adressen är Storgatan 48

KÖP KUNGS-RADIO

H. G. JOHANSSONS Radioaffär
Luleå

LULEÅ KEMISKA TVÄTT

Smedjegatan 24 Telefon 1466
LULEÅ
KEMISK TVÄTT — ÅNGPRESSNING
Ring Ni, så hämta vi!

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av
Borrörman **H. BJURSTEN**
Box 524 - Luleå - Tel. 3191

BETALD ANNONSPLOTS

NORRKÖPING

Kjellman & Bothvidssons Tryckeri
(Inneh. N. HELLRON)
Trädgårdsgatan 1 Tel. 200 56
Smakfulla Visit- och Bjudningskort.
Utför alla slag av Trycksaker för
handel och industri.
Snabbt utförande - Humana priser

NORRKÖPING**FIRMA MARTIN JANSSON**

Godsgatan 11 Telefon 244 98
— NORRKÖPING —
Säljer: Byggnadsmaterial.
Utför: Asfalt- o. Isolationsar-
beten, Massagolv m. m.

GUMMICENTRALEN

Stockholmsvägen 22—26
Tel. 268 30 NORRKÖPING Tel. 268 30
Utför alla slags reparationer.
Försäljning av nya ringar.

Aktiebolaget Trycksaker

BOK- & ACCIDENSTRYCKERI
Repslagaregatan 25
Telefon 209 52 Postgirokonton 13 05 52

MORANNAS

HEMBAGERI & KAFFESTUGA
Hospitalsgatan 23 — Norrköping
Telefon 222 66.

Beställningar mottagas tacksamt!

ALLT I BLOMMOR!

Ekströms Hovblomsterhandel
Drottninggatan 6
Telefoner: 230 10, 208 99

NYBRO

till hushållens tjänst
charkuteri
speceri
manufakturavdelningar

KOOPERATIVA

ÖRSJÖ NYBRO FLEROHOPP

NYKÖPING**N. J:s LIVSMEDEL**

— allt i matvaror på ett ställe, spe-
ceri-, bröd- och mjölkaffär.
Tel. 2013 Borgaregatan 12

A - B Fotoramar

REKOMMENDERAS
Hemgårdsvägen 8
Tel. 2466 NYKÖPING Tel. 2466

KAPPCENTRUM

Specialaffär för Kappor och Klänningar
Brunnsgatan 29 - Tel. växel 1108, 1478
NYKÖPING

**SUNDSVALL
med omnejd****AB BENGT ANDERSSON
MANUFAKTURAFFÄR**

STORGATAN 17
Tel. 3311

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäckers Travbana Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar under
Mars—Oktober 1949. Totalisator.
631 88 Pressrummet 630 61
Tel.: Kontoret 4270 — Banmäst. 5330

Järnkonstruktioner och Smiden

för hus och fabriksbyggnader
Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 4757, 4767 — SUNDSVALL

DUCO & MALAREVERKSTAD

Modern och tidsenligt inredd efter
senaste förordningen

C. ERIK BERGSTRÖM

Förstklassigt arbete Humana priser
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 1718

UMEÅ med omnejd**UMEÅ TEGELBRUK
Bäckström & Co.**

Box 5, Umeå 1. Tel. kontoret 570
bruket 126

DOKTOR BJÖRN MORAEUS

Storgatan 87 - UMEÅ
Lungsjukdomar
Mottagning efter överenskommelse per
telefon Umeå 2860

Föreningen MÖBELSNICKERIET

Grisbacka, GRUBBE
Tel. Fabr. 394. Kont. 684
Umeå

UPPSALA**CHR. RABÉNS EFTR.
(A. Widman)**

Kungsgat. 7 UPPSALA Tel. 303 79
Affären etabl. 1849. Största sort. av
Sjukvårds- och Optiska artiklar.
Slipningar och reparationer utföras.

WIENERBAGERIET

Adilsgat. 11, Uppsala
Rekommenderar sina goda
brödtillverkningar
Beställningar mottagas
Tel. 318 75

**A.-B. RÖRKOMPANIET
E. B. Widén**

Vaksalagatan 27 - UPPSALA
Tel. 307 86, 347 86.
Fil.: Kyrkogat. 4, Norrtälje. Telefon 11 79.
Värme, Ventilations- och Sanitets-
anläggningar samt Reparationer.

UPPSALA**KUNGSÄNGENS
KEMISKA TVÄTT**

Kungsgat. 23
Tel. 382 52

REKOMMENDERAS

VÄSTERÅS**VARGBO HANDELSTRÄDGÅRD
Telefon 312 32**

Blomsterhandel, Stora gatan 86. Tel. 305 61
Utför alla slags Binderier och Blomster-
korgar omsorgsfullt. Årstidens krukväx-
ter och lösa blommor i stor sortering och
till billiga priser.

ERIKSSONS EFTR.**Frukt & Grönsaker**

Rekommenderas
Stora Torget 3
Tel. 355 12 Västerås Tel. 355 12

ÖREBRO**JANSSONS CHARKUTERI**

Huvudaff.: Slottsg. 26. Filial: Saluhallen
Tel. växel 106 22, 107 84, 162 26
Kött, Fläsk, Kalv och alla slags
charkuterivaror i parti och minut
Allt av prima kontrollerad råvara
— REKOMMENDERAS —

Kapptyger, klänningstyger o. siden
köpes billigast i Örebro

hos

A.-B. YLLE- & SIDENLAGRET

Fredsgatan 13 1/2 tr.
Telefon: 184 29

VID BESÖK I ÖREBRO

REKOMMENDERAS
FENIX — FREDEN
TERRASSRESTAURANTEN

BERGSLAGENS ALLM.
RESTAURANTAKTIEBOLAG.

**Hushållsskolan MARGARETA
ÖREBRO**

Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50
I:a kl. Matsalar
Festväning och Matvaruaffär
Elever mottagas

Alla slags SKROTVAROR

uppköpes till högsta dagspris i
Produkt- & Materialaffären
Kyrkvägen ÖREBRO Tel. 121 50
(Söder om Markbackens gård)

**TURMAN
I TÄTEN**

HERRKLÄDER
GOSSKLÄDER
EKIPERING
Tel. 240 20 Storgatan 24 Tel. 240 20
Örebro

GAVLEVERKENS

Gasspisar — Vedspisar — Vattenvärmare
I modernaste konstruktion och arkitektur
Tackjärnsgjuteri — modellverkstad
Mek. verkstad — emaljverk

GAVLEVERKEN AB

Tel. 3643

GAVLE

Tel. 3643

BETALD ANNONSPLATS

AKTIEBOLAGET NYFORS JÄRNVAROR

Nyforsgatan 9, Eskilstuna
Tel. 319 31, 344 95

★

Välsorterad Järnhandel

ÅKERLUNDS

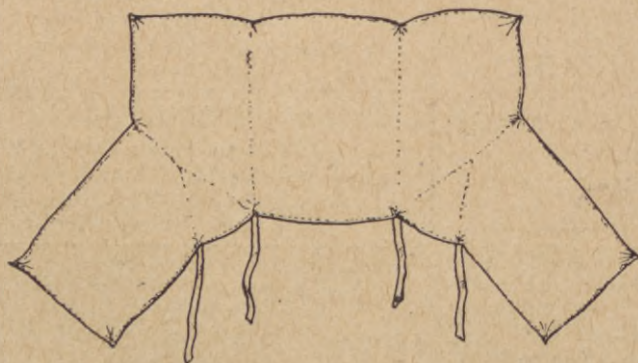
Så bra som kläder kan bli!

LULEÅ

2120 Telefon 2120

Nu har den kommit **KUDDVARM**

Den felande länken i sängutrustningen.
Kudden som värmer axlarna.
Nu kan Ni ligga för öppet fönster utan att bli kall
om axlarna.
Ni går i varma axelvaddar om dagarna, men hur är
det om nätterna?
Nu kan Ni sova lugnt och ljuvligt varmt med en Kudd-
varm av prima dun.
Kuddvarm går ner om axlarna.
Kuddvarm är ställbar för olika axelbreddar.

Kuddvarm för ung och gammal, för friska och sjuka,
för reumatiker och lungsjuka.
Kuddvarm för Er och Ni vill aldrig ligga på annat.
Örngottet medföljer varje Kuddvarm.
Örngottet är rymligt, så däri får också Er egen kudde
rum, om så önskas.

Pris kr. 49:— Extra örngott kr. 8:50 st.

Kvalitetsvara av prima material.

Försäljes endast direkt.

Patentsökt

FIRMA KUDDVARM

Box 12, Djursholm 2

Postgiro 36 76 82